



Slovenski 12 čebelar

YU-ISSN-0350-46907
Letnik XCVI – Leto 1994

LETO 1873 – PRİČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

Št. 12 1. december letnik 96

VSEBINA

Prof. Edi Senegičnik: O letošnji medeni beri	321
Milan Meglič: Čebelarjeva opravila v Decembru	323
Janez Mihelič: 60-letnica čebelarkega društva in državna sadjarska razstava v Metliki	326

BOLEZNI ČEBEL

Aleš Gregorc: Obisk veterinarjev na inštitutu v Vidmu	331
---	-----

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Marjan Debelak: Čebelice sester karmeličank	333
Anton Novak: Čebelarstvo na kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni	335
Janez Jelenc: Majhen korak naprej v promociji slovenskega čebelarstva	336
Gašper Ribič: Če imaš srečo	338
Milan Runtas: Vzorci zaščitnih trakov na ovitku	339
Elica Keber: Nekateri obupujejo, čebeler Marjan Čepe pa se prilagaja in širi svoje čebelarstvo	340
Viktor Kladnik: Ko ajda cveti – se med ne cedi	342

IZ TUJE LITERATURE

UZDA-FAS: Razmere na trgu medu v ZDA, Argentini, Kanadi, Kitajski, Nemčiji, Japonski, Mehiki in Rusiji	343
Franci Jamnik prevod: Univerzalna čebelja pogača	344

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

ZČDS: O zbiranju članarine za leto 1995 .	348
Urednik: Svetovni čebelarški kongres bo leta 1995 v Švici	349
Milan Runtas: Poročilo o razdeljevanju sladkorja za krmiljenje čebel	350
Ivan Tomšič: Letos mineva 120 let od smrti Antona Žnideršiča	351
ZČDS: Seznam predavateljev za sezono 1994/1995	352

OSMRTNICE

OBVESTILA

MALI OGLASI

CONTENTS

Prof. Edi Senegičnik: Of the New Honey Crop	321
Milan Meglič: Apiarist's Occupation in December	323
Janez Mihelič: The 60 th Anniversary of the Apiarists' Society and the National Fruit-Growers' Exhibition of Metlika	326

BEE DISEASES

Aleš Gregorc: Veterinary Surgeons' Visit to the Institute of Udine	331
--	-----

FROM OUR APIARISTS' EXPERIENCE

Marjan Debelak: Carmolite Nuns' Bees	333
Anton Novak: Apiculture at the Agricultural Fair of Gornja Radgona	335
Janez Jelenc: A Small Step Forward at Promotion of Slovenian Apiculture	336
Gašper Ribič: If You Are Lucky	338
Milan Runtas: Wrapper Protection Tape Samples	339
Elica Keber: Some People are in Continual Despair, but Marjan Čepe, the Apiarist, is Continually Accommodating and Expanding His Beekeeping	340
Viktor Kladnik: When Buckwheat is in Blossom – Honey does not Trickle	342

FROM FOREIGN LITERATURE

UZDA-FAS: Honey-Marketing Conditions of the USA, Argentina, Canada, China, Germany, Japan, Mexico and Russia	343
Franci Jamnik (translation): A Universal Bee Pie	344

FROM THE SOCIETY'S LIFE

ZČDS: Of the 1995 Membership Fee Collection	348
Editor: The World Apiarists' Congress of 1995 in Switzerland	349
Milan Runtas: Report of the Bee-Feeding Sugar Distribution	350
Ivan Tomšič: This Year's 120 th Anniversary of Anton Žnideršič's Death	351
ZČDS: List of Lecturers for the Season 1994/1995	352

Podnapis pod sliko na naslovni strani: Čebelar Tone Babnik iz Ljubljane v svojem čebelaršem kotičku pri branju Slovenskega čebelarja. Foto: J. Mihelič



Z razstave v Metliki, na kateri so sodelovali tudi čebelarji. Na sliki so pred maketo čebelnjaka z panjskimi končnicami z belokranjskimi motivi dr. Rihar z soprogo, Mirko Paulin, predsednik Janez Gačnik in avtor čebelnjaka tajnik Andrej Sever.

O LETOŠNJI MEDENI BERI

prof. EDI SENEGAČNIK

To čebelarsko leto se je kar hitro zasukalo in spet delamo obračun. Kar takoj naj povem, da bi dobilo za letos oceno »dobro«, pa nič več ali manj. Prav zdajle, ko pišem te vrstice, me je zmotil hišni zvonec. Na obisk je prišel moj čebelarski prijatelj Tone. Povedal sem mu, da sem začel pisati članek o letošnji medeni letini. Zgovoren kot je, je takoj dejal: »Napišite čebelarjem, da je letos najbolje opravil tisti čebelar, ki je ostal s čebelami doma.« Pritrdil sem mu, saj sem tudi sam doživel nekaj podobnega. Pa o tem pozneje.

Naša služba za napovedovanje in opazovanje medenja je odlično delovala. Vodji g. Pavletu Zdešarju in pomočnikom vse priznanje. Bila je sicer optimistično naravnana in čebelarje je vsak dan sproti obveščala o pašah, ki so bile, in tudi o tistih, ki so se še obetale. A kaj, ko se je potem muhasta narava obrnila po svoje in spremenila naše želje in načrte. Slabo vreme z dežjem, neugodnimi vetrovi in pozneje z uničujočo sušo in vročino, je prekinjalo ali pa celo ustavljalo posamezne obetajoče

paše. Pa vendar so čebele kljub temu le nabrale za kakšno točenje. Bilo je nekako tako, kot pravi znani slovenski pregovor »Mnogo grmenja, malo dežja«, ali pa oni, ki smo ga slišali pri hrvaških čebelarjih: »Tresla se gora, rodio se miš«. Pri vsakem obvestilu pa je vodja opazovalne službe dodal še nekaj nasvetov čebelarjem, kaj naj postore v tem času. Zelo hvalevredno dejanje, koristno za marsikaterega čebelarja. Vsak čebelar je lahko spoznal, da služba opravlja svoje delo zelo strokovno in profesionalno.

Minula zima je bila za prezimovanje čebel zelo ugodna, če že ne idealna. Čebele so se kar večkrat spreletele in otrebile, tako da so matice začele zalegati že sredi januarja, ko smo imeli pravo pravcato pomlad. Razpustile so se že leske in 12. januarja so moje čebele v Rožni dolini že nosile obnožino. Na bradah je kar mrgolelo z rumeno obnožino obloženih čebelic. Česa takega v tem letnem času še nisem doživel. Potem so se družine spomladi ob cvetenju sadnega drevja, različnih vrb, regrata in

borovnice ter drugih spomladanskih cvetlic lepo razvijale, tako da dražilno krmljenje sploh ni bilo potrebno. Ker so čebele prinašale precej medicene, smo morali iz plodišč prestavljati medene sate, da je imela matičica dovolj prostora za zaleganje. Konec aprila so bile družine že godne za prestavljanje. Nekateri čebelarji so prepeljali čebele na repično (ogrščičino) pašo. Zlasti na Štajerskem in v Prekmurju so čebelarji na tej paši še kar uspeli. Toda, glej ga šmenta! Čebele so z repice nenadoma začele letati na smreko in na njej nabrale skoraj več kot na repici. Letos je namreč zelo zgodaj zamedila smreka. Inž. Šivic je poročal, da se je medenje smreke pojavilo že sredi aprila in trajalo še ves maj. Prav tako se je na Primorskem pojavila mana na hrastu, na akaciji pa čebele nikjer niso kaj prida nabrale, čeprav so jih prevažalci medtem že prepeljali na akacijeva pasišča. Čebelarji, ki so ostali doma, so v tem času že točili smrekov med. Iz Savinjske doline so mi že v začetku maja sporočili, da se od smrekovih vej dobesedno cedi. Prvič so točili že pred akacijo. Ko so prevažalci pripeljali svoje čebele z akacije, so domačini točili že drugič, vendar so bili potem tudi oni deležni dobre bere. Toda medenje se je že premikalo v višje lege, ovirati pa ga je začelo tudi deževno vreme. Kljub temu so čebele le nabrale za slabo točenje.

Podobno je bilo s hojo. V nekaterih krajih je kar lepo zamedila in napolnila medišča. Uspeli so zlasti domačini in tisti prevažalci, ki so čebele že prepeljali na pasišče. Kdor je pripeljal panje pozneje, je dobil precej manj. Ko pa se je začela huda in uničujoča suša, je bilo medenja konec.

Kostanj je letos medil kot že dolgo ne. Prve štiri dni, ko se je medenje šele začelo, so bili dnevni donosi do tri kilograme ali pa še več. Čebelarjem je srce kar poskakovalo od veselja (seveda tudi meni!). Pa smo se prehitro veselili. Peti dan je silovit dež pokvaril naše veselje, čebelam pa dobro pašo. Kljub temu so čebele kar nekaj nanesle v medišča – bilo ga je približno 10 kg na panj. Čebelarji kostanjevega medu ne iztočijo vsega, saj vedo, da je to morda zadnja paša. Za njo pride brezpašna doba, če morda ne zamedijo hoja. Pri meni doma

pa je kostanj še bolj medil kot v besniških hribih. Ne pomnim, da je bilo že kdaj tako. Kar po tri kilograme in več. Ves čas je bilo tudi vreme lepo; brez dežja. Nisem mogel verjeti. Nisem bil prepričan, da medi samo kostanj. Tehnica se je dvignila kar za 22 kilogramov. To je bil pri meni v Ljubljani rekord in čebele, ki sem jih »cijazil«¹ po Sloveniji, so nabrale veliko manj. Torej ima Tone le prav. Tudi pri njem so čebele nabrale več. No, kar priznajmo, da je bilo tako le letos. Hoja je pomalem še medila, čeprav so čebele brale le zjutraj in zvečer. Ponekod so le nabrale toliko, da so ostale pri močeh.

Naša opazovalna služba pa je zdaj čebelarjem napravila veliko uslugo: nenehno jih je opozarjala, naj poskrbijo za vodo na pasiščih, saj je čebele v naravi niso dobile. Svetovali so jim tudi, naj čebele krmijo, da bodo matice v tej kritični dobi še zalegale. Na oddaljenih pasiščih pa naj čebelam dodajo pogače in še kaj. Čebele so ponekod porabile vse zaloge ali pa jih temeljito načele tudi v plodiščih. Neki čebelar mi je potrdil, da v panjih, ki jih je imel na gozdni paši, ni bilo niti kapljice medu. Tisti čebelarji, ki so računali na škražatovo pašo, pa so se ušтели. Vemo, da so se čebele v minulih letih na njej opomogle, matice so lepo zalegale, v mediščih pa se je nabralo tudi precej medu. Zaradi suše letos ni bilo nič. Tako nam ob koncu poletja ni ostalo drugega kot krmljenje: ves avgust smo čebele najprej dražilno krmili, nato pa še na zalogo.

Marsikateri čebelar je po mesecu dni krmljenja dejal: »Letos je bilo pa glih za glih.«² Kolikor sem dobil medu, toliko sem moral pokrmiti sladkorja. Kje pa so prečute noči, stroški, da o fizičnih naporih raje ne govorim? Ko bi teh muh ne imel tako rad, bi jih že kdaj opustil. Tako pa so sestavni del mojega življenja in brez njih bi mi nekaj manjkalo.

Nam, nekdanjim prevažalcem na Hrvaško, se ob spominu na tamkajšnje paše pogosto kolca. Pa kar upravičeno. Ni mi dalo miru, da svojih prijateljev – hrvaških čebelarjev – ne bi povprašal o medeni beri pri njih. Prijatelj iz Siska mi je povedal, da je bila bera letos podobna tisti lani, torej zelo dobra. Kot vnet prevažalec je iztočil

približno 80 kg medu na panj. Seveda je bil na akaciji, repici, amorfi, kostanju, jeseni pa na meti.

Ta je letos dala zimsko zalogo in še eno točenje. Čebelarji, ki ne prevažajo, pa so dobili do 40 kg na panj. No, res obljubljeni dežela! Povedal mi je tudi, kaj je doživel letos, ko je podiral slamnate koše in jemal iz njih suhe čebele. Kmet, ki ima te čebele, je roje vsul v koše in jih postavil na dva trama približno 30 cm nad travnato rušo, ne da bi jih pokrili z deskami. Čebele so ob izdatni paši napolnile koše, nato pa jim je zmanjkalo prostora. Zato so satje podaljšale do tal in te podaljške napolnile z medom. Podaljške drugih košev so povezale med seboj in tako je pod tramoma nastalo 30 cm visoko deviško medeno satje, dolgo približno deset metrov.

Možu je bilo žal, da ni te lepe medene stavbe fotografiral. Obljubil pa sem mu, da bom to opisal slovenskim čebelarjem. Povprašal sem ga tudi, kaj je tako medilo v okolici Siska v sicer sušnem obdobju leta. Povedal mi je, da je bil to kokotec ali bela oziroma rumena medena detelja (*Melilotus officinalis albus*), dveletna rastlina, ki zraste tudi do dveh metrov visoko. Cvetovi so v obliki grozda bele ali rumene barve. Najpogosteje raste na neobdelanih peščenih površinah. Tudi pri nas ga najdemo ob robovih cest. Že od nekdaj ga priporočam čebelarjem, saj cveti prav v brezpašni dobi julija in avgusta. Na Hrvaškem ga sicer sejejo tudi kot krmno rastlino. Drugi čebelar Boško



Tudi mladi čebelarji začetniki so letos točili prvi med. Foto: F. Marolt

Palijan iz Zadra pa letos ni imel dobre bere. Suša je na obali opravila svoje. Paše na žepku ni bilo nobene. Čebele so nabrale nekaj medu na jesenski resi, ki je medila pri Gospiču. Tja smo nekdaj vozili tudi slovenski čebelarji.

Za zdaj naj bo dovolj, saj sem že preveč dolgovezen. Dobili smo torej nekaj medu. Z letino smo še kar zadovoljni, čeprav nismo napolnili vseh posod. Sicer pa so nekatere še polne lanskega zlahtnega pridelka! Ker ga ne moremo prodati, naj kar počaka, saj ne vemo, kaj bo jutri. Kljub temu smo vsi polni upanja na boljše dni. Čebelarji pravimo, da lahko živimo tudi od tega in ne samo od čebeljih pridelkov.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V DECEMBRU

MILAN MEGLIČ

Ko postanejo dnevi hladnejši, čebele oblikujejo pravo zimsko gručo, ki ima praviloma obliko krogle. Kroglja ima glede na dano prostornino najmanjšo površino – to pri čebelah pomeni najsmotnejšo porabo energije za to, da se v sredini gruče ohrani temperatura približno 25 °C, na njenem obrobju pa približno 10 °C.

Če na žrelo prislonimo uho (še boljše cevko), tudi pozimi slišimo tiho šumenje. Zimska gruča ne spi. Čebele z zunanega

dela gruče nenehno potujejo v notranjost gruče, mimogrede zaužijejo nekaj hrane in ustvarjajo potrebno toploto.

Zimska gruča se za hrano veliko lažje pomika navzgor ali vzporedno po ulicah, kot pa prek satov. Zlasti šibkejšie družine lahko spomladi ob polni skledi medu pomrejo. Zaradi mraza in majhne moči niso bile sposobne priti prek sata do novega medenega sata.

AŽ panj je prirejen za prezimovanje v

čebelnjaku. Panji so zloženi približno pol metra od tal na izoliranem podestu. Prostor med stransko steno čebelnjaka in panji je toplotno izoliran. Žrelo naj bo široko odprto, vendar zaščiteno s **pločevinastimi zaporami.** Napačno je, če žrela prek zime zožimo, češ da bodo čebele na ta način lažje kljubovale mrazu. Čebele so sposobne preživeti tudi v hudem mrazu, če pade temperatura, proizvajajo več toplote.

Kaj se zgodi, če zgodaj jeseni dobro zapažimo panje? Matica pozneje preneha zalegati. Z vzrejanjem zalege se čebele po nepotrebem izčrpavajo. Za hranjenje zalege porabljajo zalogo v panju (med in cvetni prah), v naravi pa zdaj hrane ni več. To pravilo velja le za razmere v notranjosti države, v toplih primorskih krajih pa so razmere nekoliko drugačne. Načeloma potrebuje čebelja družina dodatno izolacijo šele ob začetku zaleganja, v notranjosti torej šele ob koncu januarja ali v začetku februarja. Čebele naj torej prezimujejo v hladu, to je nezapažene. Zadnji čas za paženje panjev je takoj po novem letu. Preprečiti moramo le prepih, to pa smo storili že oktobra ali novembra, ko smo zatesnili morebitne reže v panjih in tudi mediščno žrelo, če prezimujemo v plodišču, v medišču pa smo pustili prazne sate.

Pažni material mora prepuščati vlago, zato npr. stiropor za čebele ni dober pažni material. Stiropor sicer dobro toplotno izolira, vendar ne prepušča vlage, to pa za čebele ni dobro. Tudi pri pleskanju panjev moramo uporabiti barve, ki ne zapirajo por v lesu. Ne pozabimo uporabiti t. i. »bio« barve!

Vratca AŽ panjev naj bodo čez zimo zaprta! Ko se januarja ali februarja začne zaleganje, lahko vratca AŽ panjev ali vsaj lopute odpremo, da bo vlaga lahko izhajala iz panja. Penasta guma je zelo dober pažni material, ker zadržuje toploto in prepušča vlago.

Zakaj žrela pozimi ne smemo zožati? Zaradi tega, da imajo čebele dovolj svežega zraka. Poleti namreč skrbijo za ventilacijo za to določene čebele, pozimi pa jim moramo omogočiti samodejno izmenjavo zraka. Če pri kontrolnem pregledu ugotovimo, da je žrelo zamašeno, ga očistimo.

Na podnico, ki smo jo že takoj po končanem zimskem krmljenju očistili voščenih mostičkov, vložimo strešno lepenko. Ta naj bo ob žrelu prirezana, tako da ne more zamašiti žrela. Spomladi, ko bomo strešno lepenko odstranili, bomo ugotovili, kako je družina prezimila, kakšna je njena moč, kje sedi, kakšno je njeno zdravstveno stanje itd. Vložek na podnici je ogledalo prezimovanja.

Čebele potrebujejo pozimi predvsem mir! Čebele vznemirja občasn ropot, trkanje na panje ipd. Zaradi vznemirjanja čebele zaužijejo več hrane, kot jo potrebujejo za normalno vzdrževanje toplote, to pa povzroča nepotrebno kopičenje odvečnih snovi v črevesju. Če se vznemirjanje ponavlja, čebele iz obrobja zimske gruč padajo na podnico. Zaradi mraza ne morejo več nazaj v gručo in umrejo. Zato moramo skrbeti, da bo v neposredni bližini čebelnjaka mir. Poučimo o tem zlasti otroke in radi nam bodo pomagali skrbeti za ptice, saj so te lahko tudi neprijetni povzročitelji ropota po pročeljih panjev. Pravočasno jim namestimo krmilnice in jih po možnosti stalno krmimo. Na ta način ptice ne bodo iskale hrane pred žreli panjev.

V čebelnjak naj pozimi vstopa samo čebelar!

Prestavitev čebelnjaka bliže domu najlaže opravimo pozimi. Čebele se na prvih izletnih dnevih znova orientirajo – točno si zapomnijo postavitev svojega novega bivališča. Za prestavitev na drug kraj izberemo ne preveč mrzel dan, temperatura naj bo nad 0°C, ko čebele še niso opravile prvega čistilnega izleta.

Zimski čas izrabimo tudi za popravila orodja, izdelavo in žičenje satnikov, pravo pogač za spomladansko krmljenje in za izobraževanje. V čebelarstvu je vsako leto kaj novega. Na žalost pa je literature v slovenskem jeziku razmeroma malo.

Zakaj čebelarim?

S čebelami imam sicer izgubo, vendar kljub temu čebelarim. Zakaj? Zato, ker je to tradicija, ker ljubim čebele, se ob njih sprostim, zavedam se splošne koristnosti čebel itd. Ceniti moram svoje delo, kot čebele cenijo svoje. Ker čebelarji živimo s čebelami v nekakšni soodvisnosti, je prav,

da čebele cenimo še bolj. Na tej podlagi jim povzročajmo čim manj stresnih situacij, čebelarstvo tehnologijo pa čim bolj prilagodimo naravnemu bioritmu čebel. Tak odnos izkazujemo tudi z ravnanjem s čebeljimi pridelki: medom, cvetnim prahom, matičnim mlečkom, propolisom itd. Ne dovolimo, da bi drugi s čebeljimi pridelki ravnali kot svinja z mehoma! Da pa bomo to dosegli, moramo poleg čiste pridelave (kar reklamiramo in dokazujemo ob vsaki priložnosti pri samem delu) tudi s pridelki ravnati temu ustrezno! Za embalažo uporabljamo le čisto posodo, za prodajo naj bi uporabljali le posebne kozarce za med s posebnimi pokrovi in ustrezne nalepke.

Tudi v domači omari naj ima med vedno častno mesto! Čebelar naj tako embalaran med uporablja tudi v svojem gospodinjstvu. Pravo vrednost daje medu to prej že čebelar sam!

Kako naprej? Prodaja na domu bo, upamo, čedalje bolj zanimiva. Ali pa smo čebelarji pripravljeni sprejeti izziv za povečanje prodaje na domu? Sami lahko naredimo le malo za promocijo našega domačega medu, tudi to pa naredimo čimprej! Obvestimo torej znanca in soseda o pomenu uživanja domačega medu:

- pridelan je po čisti tehnologiji (to zagotavlja čebelar),
- točen je, ko je zrel,
- čebele nabirajo nektar v domačem okolju, ki še ni toliko onesnaženo,
- je hranjen in embalaran v ustreznih pogojih in ustrezni embalaži,
- ima točno določene specifične lastnosti,
- zaradi visokih stroškov pridelave je precej dražji od medov neznanega izvora in nepotrjene kakovosti. Kljub temu domači med ni tako drag, da si ga povprečni Slovenec ne bi mogel privoščiti.

Če le imamo možnost, natočimo med sproti, v navzočnosti kupca. Ob tej priložnosti bodo kupci zelo radi poslušali našo

razlago in bodo drugič spet prišli.

Ob novem letu znanecem in prijateljem podarimo kozarček domačega medu, opremljenega z nalepko in zaščitnim trakom za originalno pakiranje. Vse to je lahko prispevek vsakega čebelarja k promociji našega domačega medu.

Pri kupcih moramo torej doseči zaupanje in prepričanje, da je naš med boljši od drugih medov. Če bodo k temu svoje dodali še Zveza čebelarstev Slovenije in drugi čebelarstvu naklonjeni mediji (te naj ustrezno vzpodbudi ZČDS), uspeh ne bo izostal. Predvsem od naše krovne organizacije čebelarji pričakujemo še več aktivnosti pri promociji domačega medu. Prepričan sem, da bo kupec tako kmalu želel samo domači med določene vrste oziroma nekega območja, ne pa tako kot zdaj gledal samo na ceno in se na našo žalost in v svoje slabo odločal za nakup najcenejšega medu neznanega izvora in dvomljive kakovosti.

Zavedajmo se, da imamo:

- čebelarstvo tradicijo, bogato zgodovino in našo pridno čebelo – kranjico;
- razmeroma zdravo okolje, v katerem pridobivamo domači med;
- tržišče, ki ga moramo šele navaditi, da bo iskalo zelo kakovosten domači med.

Spoznali smo torej, da je prodaja medu eno najpomembnejših in najzahtevnejših čebelarskih opravil. Bodimo samokritični in priznajmo, da smo tem čebelarskim opravilom doslej namenjali premalo pozornosti, zato si zadajmo nalogo, da bomo čimprej obvladali tudi tovrstna čebelarska opravila.

Skrbi za kakovost pridobivanja in shranjevanja medu naj torej sledi skrb za kulturo prodaje in uživanja medu. Med je dar narave. **Naš domači med** je dar naše narave. Čebelarji smo le nujni posredniki, saj moramo vsem zainteresiranim omogočiti uživanje našega naravnega bogastva.

Ob čebelah Vam želim še veliko lepih trenutkov.

60-LETNICA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA IN DRŽAVNA SADJARSKA RAZSTAVA V METLIKI

prof. JANEZ MIHELIC

Kar pet dni, od 14. do 18. oktobra, je bila v metliškem gradu prva državna razstava sadja. Belokranjski čebelarji so to priložnost, ki je obetala velik obisk ljudi iz vse Slovenije, izkoristili tako, da so v posebnem prostoru gradu pripravili čebelarstvo razstavo in v bližnji dvorani s slovesno prireditvijo zaznamovali 60-letnico društva.

Razstavo je odprl kmetijski minister dr. Jože Osterc. V svojem govoru je dejal, da smo Slovenci tudi narod sadjarjev, saj imamo zaradi različnega podnebja izjemne razmere za pridelavo kakovostnega sadja. Zato ni čudno, da smo po svojem odličnem sadju sloveli že v preteklosti. Čebelarji smo v njegovem govoru, žal, pogrešali ugotovitve, da so za uspešno sadjarstvo pomembne tudi čebele, saj brez dobre opraitve ni kakovostnega sadja, tega pa se sadjarji v evropskih državah dobro zavedajo. Upamo lahko le, da se tega zaveda tudi gospod minister, s tem pa tudi pomena čebel v kmetijstvu. O belokranjskem sadjarstvu in razstavi je nato govoril predsednik belokranjskega sadjarskega društva Mirko Trampuš.

Sledila je pogostitev z medenjaki in pecivom, narejenim iz medu, ki so ga pripravile žene čebelarjev. Čebelarstvo razstavo si je z zanimanjem ogledal tudi minister Osterc in ob tem dejal, da je zelo lepo pripravljena

in poučna. Njegovemu mnenju se lahko pridružimo tudi mi, saj je bila razstava resnično zelo dobro pripravljena. Na razstavi so poleg metliških čebelarjev razstavljali tudi čebelarji iz Semiča in Črnomlja, precej razstavnih predmetov in staro literaturo pa je prispeval tudi čebelar Lojze Kastelic iz Mirne Peči. Razstavljali so tako stare panje, točila, orodje kot lično embalarane čebelje pridelke v vitrinah. Poleg tega so po stenah obesili barvne slike čebeljakov članov ČD Metlika. Največ dela pri postavljanju razstave je opravil predsednik društva Metlika inž. Janez Gačnik, pomagali pa so mu tudi nekateri člani društva. Za to jim velja še posebna pohvala. Po ogledu čebelarstvo razstave smo si ogledali tudi sadjarsko, postavljeno v sobanah metliškega gradu. V lepo obnovljenem gradu so razstavljali prikazali pridelavo sadja v različnih sadjarskih okoliših. Tudi sadjarska razstava je bila lepa in poučna. Proslava šestdesetletnice ustanovitve Čebelarstvo društva Metlika pa je bila 14. oktobra letos v dvorani metliške knjižnice. Udeležili so se je člani čebelarstvo društva in gostje podpredsednik ZČDS Stanislav Hajdinjak, tajnik ZČDS Milan Runtas in vodja službe za opazovanje gozdnega medenja g. Pavle Zdešar, predstavniki vseh sosednjih čebelarstvo društev iz Semiča, Črnomlja, No-



Pogled na dvorišče gradu v Metliki med otvoritvijo sadjarske razstave.



Minister za kmetijstvo dr. Jože Osterc je spregovoril o aktualnih problemih v kmetijstvu

vega mesta, Trebnjega, Dolenjskih Toplic, Kočevja, Karlovca in Tovarne zdravil Krka, predstavnik KIS dr. Janez Poklukar, predstavniki SO Črnomelj in Metlika, predstavniki veterinarske pospeševalne službe, predstavnik pokrovitelja proslave KZ Metlika dr. France Adamič, častna gosta prireditve dr. Jože Rihar in dr. Jože Starc iz Švedske ter starosta metliških čebelarjev Anton Oberman.

Vse goste in domače čebelarje je najprej pozdravil tajnik društva Andrej Sever, nato pa je besedo prevzel predsednik društva inž. Janez Gačnik. O delu društva, njegovih vzponih in padcih v 60 letih njegovega obstoja, je povedal:

»Mineva 60 let, odkar je nekdanji metliški nadučitelj g. Konrad Barle zbral tedanje čebelarje iz metliškega okoliša in jih združil v skupni izobraževalni krožek. Bil je med prvimi naprednimi čebelarji, ki je v šolske čebelnjake uvedel AŽ panje, v šoli pa je poučeval in pri mladih fantih vzpodbujal



Metliški čebelarji so svoje pridelke ponudili tudi obiskovalcem razstave. Za ponudbo je skrbel Pavlin mlajši.

zanimanje za čebelarjenje na sodoben način. Do tedaj so belokranjski čebelarji čebelarili predvsem v kranjičih ali v slamnatih koših. Skoraj v vsaki vasi je bilo nekaj starih čebelnjakov – celnjakov, ki so dajali našim vasem prijeten videz. Tedaj je bil med na vasi edino sladilo, vosek pa surovina za sveče. Žal o tem prvotnem čebelarjenju v Beli krajini ni arhiva, ker so bili vsi zapisi med vojno izgubljeni. Obstajajo pa še ustno izročilo in posamezni eksponati, ki dokazujejo, da sta bila nekoč prav sadjarstvo in čebelarstvo izjemno pomembni kmetijski panogi, saj sta velikokrat reševali tedanjo bedo. Tudi med drugo svetovno vojno, ko so bile medene letine dobre, so naši čebelarji – predvsem čebelarke, z medom oskrbovali partizanske bolnišnice ter bolne in ostarele ljudi, saj je bilo tedaj pomanjkanje sladkorja veliko.

Že med vojno, predvsem pa po njej, so začela naša čebelarstva hitro propadati.



Dr. Osterc med ogledom čebelarske razstave in v razgovoru z našim znanim čebelarjem Lojzeto Katicem.



Predsednik Čebelarkega društva Metlika inž. Janez Gačnik bere svoj slavnostni govor.

Družbene pomoči za zasebno čebelarjenje tedaj ni bilo. Ustanavljanje velikih socialističnih čebelarstev pa se tudi v Beli krajini ni obneslo.

Število čebeljih družin pri zasebnih čebelarjih se je zelo zmanjšalo. Ljubiteljsko so čebelarili le še nekateri starejši čebelarji, predvsem iz ljubezni do čebel in narave. Šele v sedemdesetih letih je začelo čebelarjenje znova oživljati, predvsem ljubiteljsko čebelarstvo, saj so imeli čebelarji povečini od 5 do 20 družin. Spet je zaživelo čebelarstvo društvo, ki je tedaj združevalo od 30 do 35 čebelarjev, ki so imeli skupaj do 1000 čebeljih družin – povečini v AŽ panjih. V osemdesetih letih, ko je tudi tedanja družba začela priznavati čebelarstvo kot dopolnilno dejavnost in začela gmotno podpirati izobraževanje in društveno dejavnost, je tudi naše čebelarstvo doseglo svoj vrh. Nekateri posamezniki so povečali svoja čebelarstva na 50 in več družin. Pojavilo pa se je tudi več majhnih čebelarstev. Tedaj je društvo vključevalo 45 čebelarjev, ki so čebelarili s 1200 čebeljimi družinami. Prav tedaj pa nas je presenetila varoa in v treh letih uničila več kot polovico naših čebeljih družin. Nekatera čebelarstva so tedaj v celoti propadla, saj so posebno starejši čebelarji opustili čebelarjenje. V zadnjih letih, ko smo uspeli zatreti razvoj varoe, pa se je na našem območju znova pojavila v več čebelnjakih huda gniloba čebelje zalege, pogosto pa se pojavlja tudi poapnela zalega. Ti dve



Odlikovanci ČD Metlika, dr. J. Starc, dr. J. Rihar in starostna društva g. Anton Oberman

bolezni sta znova zelo oslabili naša čebelarstva, med čebelarji pa povzročata veliko malodušja.

Vse te nadloge, poleg tega pa še vse slabše možnosti za prodajo čebeljih pridelkov in premajhna pomoč družbe pri izboljševanju razmer, so povzročile, da se je število članov našega društva zmanjšalo na 35, čebelarimo pa s približno 1000 čebeljimi družinami. Poleg tega pa je na našem območju še 10 neorganiziranih čebelarjev s 150 čebeljimi družinami.

Naši člani so povečini starejši ljudje. Da bi spodbudili zanimanje mladih za čebelarjenje, si je zdajšnje vodstvo ČD kot poglavito nalogo zadalo vzgojo podmladka. V ta namen smo v preteklih treh letih postavili vzorčna čebelnjaka pri OŠ Metlika in Podzemelj ter organizirali čebelarstva krožka. Prvi dosežki so kar spodbudni, posebno v Metliki, saj krožek redno obiskuje 10–12 mladih čebelarjev. Ker pa želimo širšo javnost seznaniti z družbeno koristnostjo čebelarjenja in doseči, da bi naši ljudje nasploh bolj cenili med kot sladilo, poživilo in zdravilo, smo pripravili v Metliki tudi prvo čebelarstvo razstavo. Tako smo skupaj s slovenskimi in belokranjskimi sadjarji predstavili obe kmetijski panogi, ki sta druga od druge zelo odvisni, obe pa sta v primerjavi z drugimi kmetijskimi dejavnostmi tudi zelo zapostavljeni.

Vsi naši čebelarji imajo čebelnjake na stalnih mestih. Prostor naših pasišč obsega le približno 10.000 hektarjev. Res pa je, da



Listino častnega člana sprejema Anton Oberman

naše čebele letijo na pašo tudi prek občinske in državne meje. Najpomembnejši paši za naše čebele sta spomladi gozdna česnja in akacija, če med, poleti pa žlahtni kostanj ter poljsko cvetje. Mana na hrastu ali na smreki se pojavi le redkokdaj. Povprečni pridelki medu so od 10 do 20 kg na družino.

V tem neugodnem času za čebelarjenje se čebelarji sprašujemo, kako čebelariti vnaprej. Po mojem je najslabša rešitev malodušje in opuščanje čebelarjenja. Čebelarji se moramo še bolje organizirati na občinski, območni in državni ravni ter glasneje kot doslej od oblasti zahtevati, naj čebelarstvo obravnava kot pomembno dopolnilno kmetijsko dejavnost. Še vedno nimamo posebnega zakona o čebelarstvu. Naša veterinarska in nadzorna služba sta prešibki. Nekateri vinogradniki in sadjarji še vedno uporabljajo močne insekticide v obdobju cvetenja, na ta način pa pomorijo veliko čebel.

Monokulture koruze in žit ter znatno gnojenje travnikov in sadovnjakov spreminjajo sestavo travne ruše, tako da izginejajo prav tiste poljske cvetlice in pleveli, na katerih so čebele nabrale veliko obnožine in medicinske. Nenadzorovano sekanje in uničevanje lipe, vrbe, leske in krhlike nam zmanjšuje najosnovnejšo čebeljo pašo za spomladanski razvoj družin. V Beli krajini je vse več zanimanja za obnovev intenzivnih sadovnjakov. Za uspešno gnojenje sadja pa je nujno tudi uspešno čebelarjenje. Zato moramo tako složno, kot smo pripravili to razstavo, tudi v prihodnje pripraviti skupne razvojne akcije.

Ob tej priložnosti v imenu nekaterih naprednih belokranjskih čebelarjev predlagam ustanovitev posebnega dolenskega



dr. Starc iz Švedske



in dr. Rihar iz Ljubljane

čebelarskega kluba. Njegova osrednja naloga bi bila izobraževati in osveščati ljudi o koristnosti čebel v naravnem ravnovesju, koristnosti čebeljih pridelkov in zaščiti medovitih rastlin. Predvsem pa moramo spreminiti programe naših čebelarskih društev, da ne bodo več samo izobraževalno – debatni klubi in oskrbovalci čebelarskega repromateriala, ampak pobudniki in izvajalci vseh akcij za uveljavljanje in razvoj čebelarstva in vzgojo mlade generacije čebelarjev.

Spoštovani gostje! Metliški čebelarji smo ponosni, da so prvi častni člani našega društva postali prof. dr. Jože Rihar in prof. dr. Jože Starc, vrhunski strokovnjaka in znanstvenika v evropskem in svetovnem merilu, ter starosta našega društva g. Anton Oberman. Vsi trije ugledni člani nam bodo vzor vztrajnosti in vestnosti pri svojem delu.

Vsem našim čebelarjem, pa tudi vsem drugim, ki so kakor koli sodelovali pri organizaciji naše čebelarske razstave, pa se zahvaljujem za njihovo prizadevnost in trud. Še posebej se v imenu našega društva zahvaljujem čebelarjem iz sosednjih društev, ki so za našo razstavo prispevali svoje dragocene eksponate: g. Alojzu Ka-

stelicu, g. Mirku Pavlinu in ČD Tovarne zdravil Krka. Za ves trud se zahvaljujem tudi prof. Antonu Bezenšku in prof. Duški Vraničar-Vlašič, saj sta skrbno uredila fotografski del naše razstave, ter inž. Demšarjevi kot projektantki in aranžerki celotne razstave.

Ob tej priložnosti se v imenu vseh naših čebelarjev zahvaljujem tudi veterinariki-pospeševalki Olgi Jurkošek za njeno delo v minulih dveh letih, saj je skrbno pregledovala vsa naša čebelarstva in tudi učinkovito ukrepala, če je odkrila kužno bolezen čebel. Zahvaljujemo se tudi dr. Janezu Poklukarju s Kmetijskega inštituta Slovenije, ker nam je v minulih dveh letih priskrbel selekcionirane matice, s katerimi smo obogatili naše čebelnjake.

Naj se ob koncu zahvalim tudi ženam čebelarjev, kmečkim gospodinjam in organizatorjem kulinarične razstave, ki so tako skrbno pripravile pestro razstavo medenih in sadnih dobrot.

Sponzor naše čebelarstva razstave je Kmetijska zadruga Metlika. S svojim finančnim prispevkom nam je omogočila, da smo pred leti lahko zgradili čebelnjaka za šolske krožke in da smo pripravili prireditev ob 60-letnici društva.

V imenu ČD Metlika se zahvaljujem za omenjeni prispevek. V imenu sponzorja KZ Metlika vse goste vabim na kosilo in pokušno vin iz vinske kleti.«

Sledila je slovesna podelitev listin častnim članom ČD Metlika. Kot smo že omenili, so jih prejeli Anton Oberman iz Metlike, dr. Jože Rihar iz Ljubljane in dr. Jože Starc iz Upsale na Švedskem. Obrazložitev je za vsakega kandidata posebej prebral tajnik g. Sever.

1. Gospod Anton OBERMAN je najstarejši in edini še živeči član prvega organiziranega krožka čebelarjev v Metliki pred 60 leti. Rojen je bil leta 1910. Čebelaril je vse od leta 1934 do leta 1987. Vedno je bil vreden in vzoren čebelar ter dober mentor mladim čebelarjem. Čebelaril je v AŽ panjih. Na vrhuncu svojega čebelarjenja je imel do 60 čebeljih družin. Žal mu je bolezen preprečila, da bi obnovil svoje čebelarstvo, ko mu je v letih 1986–87 varoza uničila vse čebele. Kljub šibkemu zdravju

pa je z dušo in srcem še vedno pri čebelah. Za uspehe pri čebelarjenju je prejel odličji Anton JANŠA III. in II. stopnje.

Vsi čebelarji mu iskreno čestitamo in mu želimo še veliko let dobrega počutja ob njegovih spominih na dobra medena leta.

2. Profesor dr. Jože RIHAR:

Gospod RIHAR praznuje letos dva življenjska jubileja: 80-letnico svojega življenja in 55 let strokovnega dela v čebelarstvu. Čeprav je sicer Ljubljčan, je velik ljubitelj Dolenjske in Bele krajine. Kot mlad inženir agronomije je bil v letih 1939–44 zaposlen v Novem mestu, kjer si je poiskal tudi življenjsko družico. V letih 1952–53 pa je služboval tudi v Črnomlju. Sicer pa sta bila njegovo življenje in delo usmerjena v znanstveno in raziskovalno delo na področju čebelarstva. Poleg tega je bil tudi čebelarški pedagog, saj je vse od leta 1952 na Biotehnični fakulteti v Ljubljani predaval čebelarstvo ter vzgojil vrsto mladih čebelarjev. Uveljavil se je kot strokovnjak evropskega in svetovnega slovesa. Objavil je 45 strokovnih in znanstvenih publikacij ter več kot 400 strokovnih člankov. Njegova največja zasluga v čebelarstvu pa je, da je začel raziskave o kranjski čebeli in o mani iglavcev ter bil pobudnik uvedbe napovedovanja gozdnega medenja.

Vsi čebelarji smo mu zelo hvaležni za njegove strokovne dosežke. Želimo mu veliko zdravja in zadovoljstva ob njegovih prijateljskih čebelah. Med belokranjskimi čebelarji pa bo vedno dobrodošel.

3. Profesor dr. Jože STARC

Kot kmetijski tehnik, ki je komaj končal šolo, je odšel v svet »s trebuhom za kruhom«. Gotovo ni tedaj nihče pričakoval, da bo mlad, skromen in neizkušen fant pogнал tako močne korenine v daljni Švedski. Vsekakor je moral imeti veliko življenjske energije, da je v tujini napredoval od fizičnega delavca do vrhunskega strokovnjaka v čebelarstvu in kmetijstvu. Kot čebelar, kmetovalec in profesor čebelarstva je navezal stike z znanstvenimi institucijami na vseh kontinentih sveta. Skratka, postal je znanstvenik svetovnega slovesa. Ob tem pa ni zatajil rodne domovine, saj ima stalne stike s slovenskimi znanstvenimi ustanovami, poleg tega pa je v svet ponesel tudi sloves

kranjske čebele. Žal v Sloveniji še premalo poznamo vse uspehe njegovega znanstveno-raziskovalnega dela.

Metliški in vsi slovenski čebelarji smo ponosni na našega rojaka, ki na področju čebelarstva znanosti v svetu promovira našo mlado državo.

Želimo mu dobro zdravje, uspešno delo in pogosta srečanja s Slovenijo in Metliko.

V imenu odlikovancev se je za prejete listine zahvalil dr. Jože Starc. Poudaril je, da so ob tem vsi zelo počaščeni. Povedal je, da osebno deluje zlasti na področju povezovanja evropskega čebelarstva in skupnega reševanja težav, predvsem na

področju zastupitev čebel s kemičnimi sredstvi.

V kulturnem programu so nastopili tam-buraši OŠ Metlika. Po proslavi je dolgoletni direktor KZ Metlika, pokrovitelj prireditve, inž. Gačnik vse goste povabil na ogled vinske kleti. Zaradi dobre opremljenosti smo bili nad njo navdušeni, pripravili pa so nam tudi pokušino vin. V dobrem razpoloženju smo ugotovili, da so belokranjski čebelarji, predvsem pa ČD Metlika, izvrstno organizirali razstavo in več tisoč obiskovalcem dobro predstavili čebelarstvo. Zaželimo jim: »Le tako naprej.«

Bolezni čebel

OBISK VETERINARJEV NA INŠTITUTU V VIDMU

mag. ALEŠ GREGORC

Veterinarji, člani upravnega odbora sekcije za čebelarstvo pri Slovenski veterinarski zvezi, ki se ukvarjamo s problematiko čebeljih bolezni in svetovanjem v čebelarstvu, smo obiskali agronomsko fakulteto Univerze v Vidmu v Italiji.

Nova univerzitetna poslopja so zgrajena v lepem okolju na obrobju mesta. V enem izmed njih sta tudi oddelek za uporabno biologijo in inštitut za zaščito rastlin, v njem pa opravljajo tudi raziskave na področju čebelarstva.

Profesor Franco Frilli nam je v uvodu predstavil univerzo in delo na inštitutu. V 15 letih delovanja fakultete so profesorji in raziskovalci dosegli pomembne znanstvene dosežke. Pomembnejša področja njihovega raziskovalnega dela so:

- čebele in oprashaevanje,
- čebele kot testne žuželke kazalcev onesnaženosti okolja,
- varoza čebel in druge čebelje bolezni.

Raziskovalno delo na področju čebeljih bolezni sta nam v posebnih predavanjih



Delegacija slovenskih veterinarjev pred novim univerzitetnim poslopjem v Vidmu



Prof. Franco Frilli nam je razkazal prostore inštituta. Foto: J. Jelenc

predstavila dr. Norberto Milani in dr. Mauro D'Agaro.

Na omenjeni fakulteti imajo zelo bogate izkušnje na področju preučevanja populacijske dinamike varoe in delovanja posameznih kemičnih sredstev na tega zajedavca. Za nas je bilo zelo zanimivo ugotavljanje možnosti za pojav odpornosti varoe na fluvalinat. Na podlagi ugotovitev čebelarjev na nekaterih območjih Italije, da namreč zdravilo apistan v boju proti varoi ni več učinkovito, so opravili natančnejše poskuse. Res so ugotovili, da so bile populacije varoj, ki jih čebelarji niso mogli uničiti z apistanom, odpornejše proti fluvalinatu. Ko so italijanske varoe primerjali z vzorci varoj iz Avstrije, se je izkazalo, da so domače odpornejše.

V nadaljevanju nam je dr. D'Agaro na kratko predstavil biologijo povzročitelja medenja v Italiji in na nekaterih območjih slovenskega Primorja, medenega škržata ali *Metcalfe sp.* Čebelarji lahko pridelajo do 50 kg škržatovega medu na leto, vendar ta med, žal, ni preveč cenjen. Zato ga uporabljajo za prezimovanje svojih čebel v nižinskih in tudi alpskih predelih, dobršen del pridelka pa tudi izvozijo, predvsem v Nemčijo.

Udeleženci posveta smo si nato ogledali dobro opremljene laboratorije, dr. Milani pa nam je predstavil raziskovalno delo na inštitutu. V njem je tudi knjižnica z bogato izbiro periodičnega tiska s področja biologije in patologije insektov. Zbirko strokovne



V laboratorijih opravljajo tudi raziskave s področja čebeljih bolezni

in znanstvene literature nameravajo v kratkem še obogatiti.

Prevoz je omogočila RVU Slovenije.

SKLEP

Obisk laboratorija, v katerem opravljajo pomembne raziskave na področju varoze čebel, je bil za raziskovalce in delo veterinarjev v veterinarski svetovalni službi zelo koristen.

Rezultati poskusov o možnosti za pojav odpornosti varoje na fluvalinat oziroma apistan so zelo aktualni tudi za našo čebelarsko prakso. Zdravljenje čebeljih bolezni v nekaterih čebelarstvih, včasih pa celo v čebelarskih družinah in društvih, poteka mimo pravil stroke, to pa lahko še prej povzročijo odpornost posameznih povzročiteljev bolezni na zdravila. Končni rezultati so lahko samo neučinkovitost zdravil, ostanki zdravil v čebeljih pridelkih, manj pridelkov itd.

Predvsem pri zdravljenju varoze moramo zato upoštevati:

- načrtno zdravljenje,
- izbiro zdravila oziroma načina zdravljenja, ki je najgospodarnejše in je blizu biološkemu čebelarjenju, ter
- nadzor nad uspešnostjo zdravljenja.

Obisk je organizirala in vodila mag. Barbara Strmole. Poleg veterinarjev, ki delamo na področju bolezni čebel, so bili povabljeni še ga. Tatjana Obal z Republiške veterinarske uprave, mag. Franc Javornik z Zveze čebelarskih društev Slovenije in dr. Janez Poklucar s Kmetijskega inštituta Slovenije.

ČEBELICE SESTER KARMELIČANK

MARJAN DEBELAK

Čebelarji imamo navado, da nas kot magnet privlači ne le vsaka čebela znotraj ali zunaj panja, temveč tudi vse, kar je v takšni ali drugačni povezavi s čebelami. Pri tem so zelo zanimivi stiki s čebelarji. Koliko si imamo povedati o čebelarjenju, pa še o tem in onem!

Pred leti mi je prijatelj pripovedoval o svojem srečanju in spoznavanju želja častitih sester karmeličank, ki se ubadajo z začetniškimi težavami manjšega samostanskega čebelarstva. Prosil me je, naj jim z nasveti in izkušnjami pri zakladnem čebelarjenju, ki bi ga sestre rade uvedle, pomagam tudi jaz.

Tako sem se seznanil s sestro karmeličanko, ki je poleg svojih poglavitnih nalog in opravil prevzela tudi skrb za samostanske čebele. Kako dobro skrbi zanje, bomo izvedeli iz pričujočega dopisnega pogovora. Poslal sem ji namreč nekaj vprašanj in jo prosil za pisne odgovore. Tukaj so in hvala zanje!

M. D.:

Sestra, prosim, da za bralce Slovenskega čebelarja poveste, zakaj, kdaj in kako ste začeli čebelariti. Pri Vašem poklicu je ukvarjanje s čebelami nekaj posebnega. Poznamo le čebelarstvo v kartuziji Pleterje, vendar je tam v moških rokah . . .

Sestra:

Čebele so k meni takorekoč priletele same. Pri delu na vrtu sem zaslišala čuden, močan šum. Pogledam in vidim na deblu podrte jablane velik roj čebel. »To je pa dragoceno in se ne sme zgubiti!« Kljub klavzuri sem ob pomoči sosede o tem obvestila najbližjega čebelarja in ta je roj ogrebel. Takrat mi je dejal: »Sestra, če se boste kdaj odločili za čebele, dobite od mene roj.« Prepričana, da ne bom nikoli čebelarila, sem se mu zahvalila. Čez 10 let pa mi je župnik iz Logatca ponudil panj s

čebelami. Navzoča je bila tudi priorica in prigovarjala mi je, naj panj sprejemem. Pomislila sem: »Ta mi daje en panj, inž. Blejec drugega, med imam rada in s čebelami ne more biti veliko dela, saj same letajo . . .« in tako sem jih sprejela v pokorščini. Gospodu inženirju sem pisala, da sprejemam panj, če njegova beseda še velja, čeprav ni nič dolžan, ker se je oddolžil z medom. Že isti dan je odgovoril, da dobimo panj čebel in paviljonček. Pripeljal je še več. Nikoli ne bom pozabila, s kakšno ljubeznijo je gledal svoje čebele, preden je odšel! Meni je to pomenilo strogo obvezo, naj dobro skrbim zanje. Tako se je začelo jeseni leta 1983.

V Karmelu v Mayerlingu v Avstriji so sestre tudi gojile čebele. Več let sem si dopisovala s Slovenko, s. M. Asunto, kapucinko iz Zuga v Švici, ter se na ta način z njo pogovarjala o težavah in veselju pri delu s čebelami. Letos pa sem se, po Vašem prizadevanju, povezala s Švicarko, s. Agnes, benediktinko. Torej uspevajo čebele tudi v ženskih rokah!

M. D.:

Kot mi je znano, imate s čebelami nenavadno dober uspeh. Tudi v primerjavi z izkušenimi čebelarji v kraju, kjer čebelarite. Kako si to razlagate? Ali nam zaupate številke povprečnih ber iz vaših panjev?

Sestra:

Da imam nenavadno dober uspeh, boljši kot drugi čebelarji?! Odkrito povem, da tega ne verjamem in sem prepričana, da drugi v svoji skromnosti ne povedo in ne prikažejo svojih uspehov. Take poklone sprejemam kot spodbudo za naprej . . . in si nič ne domišljam. S pridelkom sem pa zadovoljna, saj ga je še nekaj več kot za domačo porabo.

V prvi vrsti ga pripisujem uporabi zaklade Igorja Frančiča, s katerim sem se kmalu



Čebelnjak paviljonček sester Karmeličank na Rogovili pri Mirni peči. Ker je samostan na tem mestu šele v osnutku je zasilen tudi čebelnjak, vendar to ne predstavlja ovire za uspešno čebelarjenje. Foto: M. Debelak

seznanila. Zanje sem se odločila povečini zato, ker matica iz zaklade ne more rojiti, jaz pa zaradi klavzure ne morem za rojem . . . niti k sosedu ne na vrt. Neverjetno je, koliko več medu je v panjih z zaklado kot v tistih brez nje!

Skrbim, da jeseni in spomladi čebele niso lačne. Poleti jih ne krmim, tudi če pojedjo kak kilogram medu, samo da se pri točenju dela trak.

Po biokoledarju spomladi pregledujem rumeno označene dneve, da matica čim bolj zalega; poleti pa na rdeče, da se usmerijo k nabiranju medu.

Po možnosti gledam, da imam vedno mlade matice. In za poživitev krvi sem dobila matice štirih odličnih čebelarjev. Mislim, da se tako majhnemu številu panjev – štirim pridobitnim in trem prašilčkom – človek lahko bolj posveti.

In ne nazadnje gre zahvala priprošnji sv. Jožefu, s katerim »skupaj čebelariva«.

Prvo leto je bilo v dveh panjih in enem polovičarju 42 kg medu. Ko sem pokazala sestram tri polna vedra, niso vse verjele, da so to nabrale naše čebele.

»Drugo leto pa od ene družine toliko,« me je spodbudil Igor Frančič. Inž. Blejec pa je napoved povečal na 60 kg na družino. To količino je samo enkrat dosegla samo ena družina.

Zapisovati sem si začela šele v samostanu v Sori. Podatki so takšni:

- 1988 – povprečno 26 kg na panj,
- 1989 – povprečno 42 kg na panj,
- 1990 – povprečno 15 kg na panj,
- 1991 – povprečno 36 kg na panj,
- 1992 – povprečno 27.5 kg na panj,
- 1993 – povprečno 36 kg na panj,
- 1994 – povprečno 38 kg na panj.

M.D.:

Kako gledate na koristno in pridobitno stran čebelarjenja ter duhovno sprostitev in bogatitev pri čebelarjenju?

Sestra:

Kot kmečki otrok sem bila že od mladosti povezana z naravo in vem, da so čebele koristne. Tudi v šoli smo se to učili. Ljudje tudi dobro vedo, kako zdravilen in koristen je med pozimi, če si prehlajen. Manj je znano, da deluje krepilno na srce in pospešuje rast hrustanca. To sem brala in sama izkusila, ko sem si z vsakdanjim uživanjem medu v štirih letih popolnoma pozdravila obrabljene kolke – brez vsakega zdravniškega posega. Hude bolečine so popolnoma prenehale.

Marsikatero uslugo povrnemo s kozarcem medu, in če še kaj prodamo, tudi prav pride. Glede koristi širši skupnosti, naši mladi državi in slovesu kranjske čebele bodo bolje povedali drugi.

Ko je Bog po stvarjenju ocenil svoje delo, je zadovoljen ugotovil, da je bilo »prav dobro«. To je nekaj! Bog je zadovoljen in se veseli svojega dela. . . torej se ga smem tudi jaz! Kadar delam na vrtu, samo par korakov in pogled na marljive izletavke, ki se vračajo v »hlačkah«, mi zagotovi, da je prav dobro. Nekaj božjega zadovoljstva se prelije vame. Potem mi gre delo čisto drugače od rok.

Še lepše pa je ob nedeljah, ko se lahko usedem čisto blizu in poslušam njihovo

skrivnostno brenčanje, to nikoli izpeto pesem narave. Doktor mistike, sv. Janez od Križa, je stoječ ob potoku pozval svojo skupnost: »Bratje, pridite pogledat, kako ribice Boga slavijo!« Jaz pa zakličem: »Sestre, pridite pogledat, kako naše čebelice Boga slavijo!«

Seveda ne gre vedno vse posreči, a to mi ne kvari globokega notranjega zadovoljstva, ki se meri po vloženem trudu, ne pa po uspehu.

M.D.:

Želel bi, da nam, čebelarjem, ob koncu tega pogovora in tudi ob koncu leta poveste kaj vzpodbudnega ali kakšno sporočilo, ki ga nisva zajela v pogovoru.

Sestra:

Presenetilo me je, kako radi so mi vsi čebelarji, s katerimi sem prišla v stik, pomagali in svetovali, od inž. Mateja Blejca v Mengšu do Lojzeta Kastelica, ki je prišel pozno zvečer postavljat čebelnjak v Mirno Peč, kamor sem iz Sore preselila del čebel. Vsakemu posebej bi se rada zahvalila! Pri vseh sem se učila, vsi so mi posredovali nekaj novega, ker zaradi klavzure ne morem na predavanja. Prav posebno pa se moram zahvaliti svojemu prvemu učitelju, inž. Mateju Blejcu, za prvo znanje, za toliko čebelarske opreme in za dragoceni čas, ki ga je žrtvoval! Prav tako tudi Igorju Frančiču za koristne zaklade! Njegov duh še vedno snuje in odkriva čebelarjem v korist.

Vsak mesec se veselim Slovenskega čebelarja. Najprej preberem mesečna opravila in izkušnje čebelarjev, nato pa postalo. Poleg strokovnih člankov zelo popestrijo časopis tudi takšni, kot je članek »Moja sinička«.

Vodilni čebelarji naj bi na primernih me-



Sestra je vse končnice, tudi tiste, ki so ostale še v samostanu v Sori in drugod poslikala v prostem času, kot slikar samouk, z svetopisemskimi motivi, karmeličanskim grbom in ta na sliki je mojstrsko poslikan zgoraj šopek najlepših gorskih cvetlic, spodaj pa cvetovi belega šipka. Foto: M. Debelak

stih pospeševali biokmetovanje, brez strupenega škropljenja ali vsaj s čim manj škropljenja. Čim več naj bi sadili medovita drevesa in rastline.

Vsem pa želim novega poleta v prihodnjem letu, zdrave čebele, veliko notranjega zadovoljstva in veselja ter seveda polne posode medu in dovolj odjemalcev tega sladkega zaklada!

ČEBELARSTVO NA KMETIJSKEM SEJMU V GORNJI RADGONI

ANTON NOVAK – GORNJA RADGONA

V Gornji Radgoni je bil tudi letos od 20. do 28. avgusta že tradicionalni 32. mednarodni kmetijsko-živilski sejem. Na sejmu je sodelovalo 1500 razstavljalcev iz šestindvajsetih držav. Že te številke zgovorno pričajo, da postaja sejem vsako leto pomembnejši. Pesta je bila razstava izdelkov živilske industrije, zelo veliko so razsta-

vili tudi kmetijske mehanizacije, bogata pa je bila tudi razstava goveje živine. Razstavljeni so bila goveda iz Slovenije, Avstrije, Bavarske in Italije. Nekateri razstavljalci so pokazali tudi perutnino in prašiče. Na sejmu je s svojimi izdelki sodelovalo tudi podjetje Medex.

Kakor vsako leto je bila na sejmu pesta tudi

gostinska ponudba, poskrbeli pa so tudi za najmlajše in zanje postavili zabavišni park.

Sejem so med drugim obiskali tudi najvišji predstavniki države: predsednik republike Milan Kučan in predsednik vlade Janez Drnovšek, nekdanji predsednik državnega zbora Hermen Rigelnik ter minister za kmetijstvo dr. Jože Osterc. Vseh obiskovalcev sejma pa je bilo več kot 170.000. Drugi dan sejma, 21. avgusta, je bil »dan čebelarjev« in ob tej priložnosti smo se zbrali čebelarji iz vse Slovenije. V polni dvorani nam je dr. Jurij Senegačnik predaval o zatiranju

poapnele zalege, torej o eni najbolj žgočih tem nasploh. Predavanja sta se udeležila tudi predstavnik ministrstva za kmetijstvo Viktor Krek in direktor Medexa Aleš Mižigoj, žal pa smo na njem pogrešali predstavnike ZČDS. Tudi velečebelar Janez Pislak iz Apač je predstavil svoje izkušnje pri zatiranju te nevarne in zahrbtno bolezni čebelje zalege. Na sejmu so čebelarji lahko tudi kupovali matice. Sejem je torej spet uspel in opravil svoje poslanstvo.

**Anton Novak
Gornja Radgona**

MAJHEN KORAK NAPREJ V PROMOCIJI SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA

Kako prodati med in druge čebelje pridelke, se sprašuje večina slovenskih čebelarjev. Še ni dolgo tega, ko s prodajo ni bilo večjih težav. Nekaj so prodali na domu, večji del pa so razmeroma ugodno vnovčili prek podjetja Medex. Zdajšnje razmere pa niso več tako rožnate. Prodaja na domu je manjša, Medex odkupuje med po smešno nizkih cenah, čebelarjem pa ostaja v skladiščih.

V začetku leta mi je mag. Kumer, vodja Kmetijsko-pospeševalne službe v Kranju, omenil, da bi lahko tudi veterinarsko-svetovalna služba za čebelarstvo sodelovala na Gorenjskem sejmu. Ponudbo sem z veseljem sprejel. Takoj se je pojavilo vprašanje, kako naše delo najbolje predstaviti širšemu krogu ljudi. Čebelarji naše delo dokaj dobro poznajo, druge ljudi pa čebelje bolezni in

druga problematika v zvezi s čebelarstvom niti ne zanima preveč. Zato smo predstavili čebelje pridelke, ki so zanimivi tudi za nečebelarje. Pri tem smo računali tudi na pomoč čebelarjev.

Sejem kmetijstva in gozdarstva je bil od 8. do 15. aprila. Za pripravo sejemskega prostora sem prosil čebelarja Braneta Kozinca iz Hraš pri Lescah, in sicer zato, ker ima tudi sam za naše razmere dokaj dobro organizirano prodajo čebeljih pridelkov. Ureditve sejemskega prostora je bila zelo preprosta. Na police smo postavili različne čebelje pridelke (med, propolis, matični mleček) in različne izdelke (medico-medeno vino, medeno žganje, razne kreme za kožo itd.). Na mizo smo postavili kozarce različnih vrst medu, namenjenih za pokušino. Obiskovalcem sta bila na voljo tudi



Degustacija oziroma pokušina je eden od načinov, kako izdelek približati kupcu. Da bomo uspeli, moramo skrbeti za čimboljšo kakovost izdelkov.

medeno žganje in medeno vino – medica. Na stene smo obesili plakate z različnimi čebelarškimi reki in pojasnili, med temi pa je bil tudi plakat s provokativnim vprašanjem ZAKAJ MED KRISTALIZIRA? Opazili smo, da se je največ mimoidočih ustavilo prav zaradi tega napisa. Ponavadi smo najprej mi hoteli slišati njihovo mnenje. Največkrat so menili, da med kristalizira zato, ker mu je dodan sladkor. Vsakemu smo potem pojasnili, kako je v resnici s kristalizacijo. Obiskovalcem pa smo pojasnili tudi vse druge nejasnosti. Novega znanja so bili sicer veseli, čudili pa so se, ker jim tega že prej ni nihče povedal. Ker so med lahko tudi kupili, se je marsikdo odločil za nakup. Zanimive so bile tudi razlage, kaj je medica in kaj medeno žganje. Večina ljudi je prepričanih, da gre za eno in isto stvar. Ko je g. Kozinc pripeljal 10–15 steklenic prave medice, je menil, da bo z njimi le zapolnil prazne police, saj po njegovem medice ne pije nihče več. Po štirih dneh smo z veseljem ugotovili, da nam je ostala le še ena steklenica. Nekateri so namreč najprej hoteli poskusiti medico in »ta strjenga«, nato pa so se odločili za nakup cele steklenice.

Največ časa sta ob stojnici odgvarjala na vprašanja in ponujala čebelje dobrote ga. Kozinc in g. Valjavec, na hitro pa sta nazadnje priskočila na pomoč tudi g. Martinjak iz Cerkelj in g. Dolinar iz Kranja. Zaradi veliko drugega dela sem bil na sejmu le krajši čas, sicer pa so vsi, ki so pomagali, delo zelo dobro opravili. Neprijetno pa sem bil presenečen, ker so nekateri čebelarji prelomili svojo obljubo o sodelovanju. Menili so, da za sejem niso dovolj dobro pripravljene oziroma da se jim predstavitev ne izplača, ker se med in drugi pridelki slabo prodajajo.

Osebnost sem bil s sejemsko predstavitvijo zelo zadovoljen. Dobil sem nekaj novih izkušenj tudi na tem področju, pa tudi o prodaji čebeljih pridelkov sem spoznal marsikaj novega. Najpomembnejša pri prodaji je dobra reklama. Tega se trgovci dobro zavedajo, tega pa ne bi mogel trditi za čebelarje, razen za nekatere, seveda. Nemogoče je naštetati vse značilnosti dobre reklame, zato omenjam le nekatere:



Privlačna embalaža, raznovrstna ponudba, urejenost prostora, pristop do kupca – nam pomagajo pri prodaji. Našim obiskovalcem moramo ponuditi obilno pašo za oči, saj čebelarji dobro vemo, da brez obilne paše ni točenja.

1. Najprej moramo skrbeti za kakovost. Naravne razmere nam omogočajo pridevalo medu vrhunske kakovosti. Skrbeti moramo, da jih z različnimi ukrepi ne poslabšamo, temveč jih skušamo celo izboljšati (starost satja, higiena točenja, skladiščenje v primernih posodah itd.). Veliko večji vpliv na kakovost pa imamo pri različnih izdelkih – medici, medenem žganju itd.

2. Še tako dobrega blaga pa ne moremo prodati, če zanj nimamo primerne embalaže. Če prodajamo med na drobno, potrebujemo kozarce, te pa ponavadi dobimo »z vseh vetrov«. To končno niti ni napačno, saj marsikatera stranka ne ve, kam z njimi. Pri tem imamo nekoliko več dela, kajti kozarce moramo obvezno temeljito pomiti, čeprav smo jih dobili z zagotovitvijo, da so čisti. Prav je, da kozarce tudi razvrstimo tako po velikosti kot tudi po obliki. Za posamezno vrsto medu imejmo vedno enake kozarce. Še bolje je, če imamo vse kozarce enake, vendar je to možno le, če kupimo večjo količino novih kozarcev. Posebno pozorni bodimo do pokroščkov za zapiranje. Uporabljajmo samo nove, kajti že uporabljene s težavo očistimo, posebno če imajo vonj po kislu.

Podobno kot za kozarce velja tudi za drugo embalažo – steklenice itd.

3. Blago moramo tudi vidno označiti s podatki o vsebini, pridelovalcu, vrsti pridelka itd. Vse te podatke naj bi vsebovala nalepka – etiketa. Poleg tega pa z nalepko tudi privabimo kupca. Poskrbeti moramo, da bo naša etiketa najboljša, najbolj izzi-



ZAKAJ MED KRISTALIZIRA? Vprašanje, na katero sta ga. Kozinc in g. Valjavec pogosto odgovarjala. Obiskovalcem sta ponudila tudi sladke dobrote naših ljubljenc.

valna – takšna, da takoj pade v oči. Če bomo tako opremljen med prodajali v trgovini ali na tržnici, bomo imeli prednost pred drugimi prodajalci. Če bo kupec zadovoljen z našim izdelkom, bo prihodnjic brez pomsleka spet takoj segel po izdelku z enako etiketo.

4. Kakor hitro si pridobimo določen krog odjemalcev, moramo skrbeti za njihovo stalno oskrbo. Nikdar ne smemo reči: »Nimam!«, kajti stranko, ki jo odslovimo, bomo le s težavo spet pridobili. Če nam poidejo zaloge, je najbolje, da potrebno količino dobimo pri čebelarju, za katerega vemo, da ima kakovostne pridelke.

5. Zelo pomembno je tudi, kdo prodaja. Čebelarji ponavadi nismo rojeni trgovci, zato med lažje pridelamo kot prodamo. Ker pa se »brez muje še čvelj ne obuje«, vem, da bi si lahko vsak z nekoliko truda pridobil nekaj izkušenj tudi na tem področju. Za tistega, ki nas je pripravljen poslušati, imejmo vedno pripravljeno kakšno zanimivost s čebelarškega področja. Marsikoga bo zanimal tudi krajši strokovni pomenek o čebelah ali medu . . . Pri tem pa moramo biti sami dobro oboroženi z znanjem, zato ga stalno izpopolnjujmo.

6. Znano je, da v reklamiranje vlagajo velikanska sredstva. Povprečni čebelarji si tega seveda ne moremo privoščiti v tolikšni meri. Lahko pa v ta namen uporabimo del svojih izdelkov. Večkrat lahko z njimi koga obdarimo, jih uporabimo za degustacijo na sejmu ali drugi prireditvi, damo jih lahko za nagrado – srečelov itd. Marsikdo zastoj ne bo hotel dati ničesar. Kratkoročno s tem res nimamo dobička, vendar bo zato tistih, ki se bodo pozneje spet oglasili, več.

Čebelarji imamo dobro lastnost, da v svoja čebelarstva nenehno vključujemo novosti, ki nam lajšajo delo in povečujejo pridelek. Nekoliko manj dejavni pa smo pri iskanju načinov, kako pritegniti kupca in prodati med. Vem, da je vsak izmed nas to sposoben storiti, zato velja poizkusiti.

Na koncu bi se rad zahvalil vsem, ki so nam omogočili predstavitev na sejmu, in vsem, ki so pri tem aktivno sodelovali. Z udeležbo na sejmu čebelarji niso opozarjali le na svoja čebelarstva, temveč so tudi prispevali k promociji slovenskega čebelarstva. Upam, da bo v prihodnje vedno več čebelarjev, ki bodo pripravljene sodelovati na takšnih in podobnih prireditvah.

Veterinarsko svetovalna služba
za čebelarstvo
dr. vet. med. Janez Jelenc

ČE IMAŠ SREČO . . .

Med poukom tehnične vzgoje nas je g. Gašperin odpeljal h gozdičku za šolo in nam pokazal čudo, ki ga, kot je sam dejal, vidi človek enkrat na sto let, če ima srečo. In res. V »špici napušča« našega čebel-

njaka se je naselil roj čebel. Prav ste slišali: cel roj! Ko se nam o tem še sanjalo ni, so si zgradile sedem satov in začele nabirati med za prezimovanje. Če bo še dolga in lepa jesen – najbrž ne bo – jim bo to uspelo.

Omenjeni trak je še korak k večji razpoznavnosti kakovostnega domačega medu, ki ga pridelujemo in polnimo slovenski čebelarji. Med je visokokavosten pridelek, zato ga ne razvrednotimo s polnjenjem v kozarce, na katerih so še nalepke od kumaric ali paprik, kozarcev pa ne zapirajte s starimi, poškodovanimi pokrovi. Če ne že-

lite kupiti novih kozarcev, ki vam jih ponuja ZČDS, kupite vsaj nove, lične pokrove in označite svoj med s svojo ali našo skupno nalepko.

Številni kupci čebelarja ocenijo že po videzu embalaže. Še tako kakovosten pridelek ne more popraviti slabega vtisa, ki ga povzroči »zanikrna« embalaža.

NEKATERI OBUPUJEJO, ČEBELAR MARJAN ČEPE PA SE PRILAGAJA IN ŠIRI SVOJE ČEBELARSTVO

ELICA KEBER

Več je razlogov za mojo odločitev predstaviti bralcem Slovenskega čebelarja zanimivega čebelarja, ki v teh težkih časih ne obupuje nad razmerami v našem čebelarstvu, ampak se z njimi premišljeno spopada in celo širi svoje čebelarstvo. To je Marjan Čepe. Čebelarji v mirni idilični vasi Spodnji Slemen pri Selnici ob Dravi. Med mnogimi je za čebelarjenje navdušil tudi mene. Rodil se je pred triinštiridesetimi leti v vasi, v kateri živi še danes. Že kot otrok je občudoval čebele, saj sta bila njegova sovaščana dva znana selniška čebelarja: že pokojni Onič in Franc Lavrenčič, Marjanov mentor že od malega, kmalu pa bo dopolnil šestinosemdeset let. Oba sta bila zelo napredna čebelarja. Med šolskimi počitnicami je Marjan večino časa preživel pri njiju in jima med drugim pomagal točiti med, kar je bilo zanj še posebej prijetno opravilo, saj se je lahko najedel dišečega smrekovca. Še danes se rad spominja tistih časov.

Ker si je vedno želel postati čebelar, je na pobudo in ob pomoči g. Lavrenčiča kupil majhen čebelnjak z desetimi naseljenimi AŽ panji. Takoj se je včlanil tudi v čebelarsko društvo Selnica ob Dravi. Kmalu je število panjev povečal na dvajset. Pred leti je doživel tudi hudo razočaranje, saj mu je zaradi varoze in neustreznih zdravil pomrla kar polovica čebeljih družin. No, tudi to ga ni omajalo v njegovi odločitvi, ostati čebelar. Pridno se je izobraževal in opravil izpit za čebelarskega preglednika za čebelje bolezni. Izgube čebel je kmalu nadomestil, postal pa je tudi mentor čebelarskega krožka v osnovni šoli v Selnici. Leta 1981 ga je čebelarska družina odlikovala z odličjem Anton Janša III. stopnje. Leta 1990 pa se je odločil za velik življenjski preobrat: pustil je delo v mariborski Jeklotehni in se povsem posvetil čebelarstvu in kmetovanju oziroma živinoreji. Čeprav me je njegova odločitev presenetila, sem vedela, da je

Čebelnjaka sta v starem sadovnjaku.





Čebelarji ČD Selnica ob Dravi na otvoritvi čebelnjaka Marjana Čepeta. Sedi Marjanov mentor g. Franc Lavrenčič.

zelo vztrajen. To je dokazal že v mladosti kot plavalec maratona. Zanimivo je torej, da imamo čebelarji v svojih vrstah tudi nekdanjega aktivnega plavalca.

Marjan je že povečal svoje čebelarstvo. Tako je lani in letos postavil kar dva nova čebelnjaka za petdeset AŽ panjev. Kupil je tudi vso najsodobnejšo, pri nas dosegljivo čebelarsko tehnologijo oziroma opremo. Nova čebelnjaka sta v okras tako kraju kot domačiji. Marjan je na otvoritev povabil tudi vse člane ČD Selnica, poleg njih pa tudi selniškega župnika gospoda Franca Pečnika – ta je čebelnjaka blagoslovil – in veterinarsko pospeševalko go. Vido Lešnik iz Maribora, pa seveda svojega mentorja g. Lavrenčiča.

Nasploh je Marjan nekaj posebnega, še zlasti pa zato, ker danes ni veliko mladih, ki bi s tolikšnim upanjem gledali v prihodnost kot on. Povem naj še, da večino medu proda že vnaprej, še preden je pridelan. Kako mu to uspe, bo napisal sam in članek poslal uredništvu Čebelarja. Izkušenj ne manjka, saj je dvajset let delal v trgovini. V obdobju, ko je čebelarstvo v krizi, pa je le to res občudovanja vredno dejanje, saj je le majhno število čebelarjev tako uspešnih.

Pa to še ni vse. Spomladi namerava Marjan za čebelarje organizirati predavanja



Marjan Čepe (prvi levo) desno zgoraj pa je župnik gospod Franc Pečnik

o čebelarstvu in praktične prikaze dela s čebelami. Njegov namen je tudi propagirati čebelarstvo in čebelje pridelke, »kajti čebele in njihovo življenje so kot neprebrana knjiga«, pravi Marjan Čepe.

Vsi, ki se zanimajo za Marjanova predavanja, se lahko oglasijo pri njem ali mu tudi pišejo. Njegov naslov je: Marjan Čepe, Spodnji Siemen 7, 62352 Selnica ob Dravi, telefon 062 671-592.

KO AJDA CVETI – SE MED NE CEDI

Hitre asfaltirane avtoceste, moderna industrija, sodobno kmetijstvo in udobno življenje naj bi mladim nadomestilo izgubljeno romantiko nekdanjega življenja. Vsi tisti, ki ne poznajo nekdanjega življenja, so verjetno zadovoljni, starejšim kmetom pa je to premalo. Vsi si želimo, da bi na poljih spet rastle belo obarvana odeja cvetoče ajde, čebelnice pa bi si nabrale zimsko zalogo ajdovega medu, ki bi nadomestil sladkor. Tudi po vojni, vse do leta 1950, so na Krškem polju in v sevniški okolici veliko sejali ajdo. Žal pa so jo kmetje postopno nehali sejati. Izgovarjajo se na izrojeno seme, drugi spet na umetno gnojilo, vendar pravega vzroka še do danes niso našli. Z ajdo je nekoliko več dela kot z drugimi žitaricami, pa tudi vreme ob zorenju ni vedno zanesljivo, zato je to morda pravi vzrok, da je ne sejejo več. Danes je kmetij-



Žetev ajde. Foto: V. Kladnik



Ajda je lepo cvetela. Foto: B. Jere

ska pridelava usmerjena k tistim pridelkom, ki ne zahtevajo veliko fizičnega dela, zlasti h krmnim rastlinam.

Sam sem jo kot strniščni posevek posejal na hektarju veliki njivi in za setev porabil 90 kg semena. Cveti 20 dni po kalitvi, njena vegetacijska doba je 80–90 dni, cvetovi pa izločajo nektar samo dopoldne od 8. do 10. ure, ko je cvetje še nekoliko rosno. To sem teden dni, vse do 10. septembra, preverjal sam. Stare čebelarke bukve opozarjajo, da je ajda zelo dišeča rastlina in popoldanska paša povsem preneha, zato iščejo čebele vire drugod in lahko se podajo tudi na ropanje v sosednje čebelnjake. Stari čebelarji priporočajo, da čebele pustimo tri tedne pri miru in si jih ogledujemo samo od zadaj. Sto ajdovih cvetov od 8. do 10. ure izloči 14,70 mg medicinske. Ajdovo cvetje je bilo dobro oprášeno, ker ima v neposredni bližini čebelnjak g. Franc Repar s 30 čebeljimi družinami. Njegove čebele sicer niso imele posebne koristi od ajde, razen dražilnega donosa medu, ker je v soparnih dneh samo pred panji dišalo po ajdovem cvetu.

Ajdo smo 15. oktobra poželi s kombajnom. Pridelali smo približno 800 kg ajde, to je približno 10 krat več, kot smo posejali. Ker je bilo ajdovo zrnje slabo očiščeno, smo ga morali dodatno vejati ročno in ga temeljito očistiti plev. Prvo količino smo že dali v mlin in mlinar nam je zagotovil, da bo iz 100 kg ajde približno 50 kg moke. Ajdo pred srnadjo zavarujemo z električnim pastirjem.

Čeprav čebele niso nabrale zimске zaloge medu, bom tudi prihodnje leto posejal ajdo, saj je to po požeti pšenici drugi pridelek na isti njivi. Veseli bodo tudi prijatelji, saj bodo poleg cvetličnega in kostonjevega medu dobili od Blaža tudi kakšen kilogram ajdove moke. Tako bodo na mizi večkrat lahko ajdovi žganci, ajdove palačinke, ajdovi štruklji, za božič pa morda tudi ajdova potica, oslajena z medom, in vsakdanji ajdov kruh.

Tajnik ČD Sevnica
Viktor Kladnik

RAZMERE NA TRGU MEDU V ZDA, ARGENTINI, KANADI, KITAJSKI, NEMČIJI, JAPONSKI, MEHIKI IN RUSIJI

Povzeto po USDA-FAS, december 1993

Pridelava medu je v omenjenih državah upadla za 2 odstotka in je dosegla 507 000 ton medu. V teh državah pridelajo 40 odstotkov svetovne pridelave in dosežejo 60–70 odstotkov svetovne trgovine medu. Pridelavo medu v Argentini so zmanjšale slabe vremenske razmere, čebelarji na Kitajskem pa so zaradi manjšega donosa in večjih stroškov pridelave zmanjšali število čebeljih družin. Srednje-zahodni del ZDA so ogrožale poplave, manjši čebelarji pa so začeli opuščati to dejavnost, saj so se stroški pridelave povečali, cene domačega medu so padle, hkrati pa se je povečal uvoz. Na svetovnem trgu so cene medu razmeroma nizke že 12 let. Cene medu so se zaradi cenejše oskrbe najpomembnejših izvoznici in zaradi povečanega povpraševanja po medu leta 1993 nekoliko povečale. Zaradi zmanjšane pridelave medu na Kitajskem in v Argentini pa se je leta 1993 v teh državah uvoz zmanjšal.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

V ZDA se je pridelava medu od leta 1991 skoraj ni spremenila; leta 1992 so pridelali 100 245 ton medu. Več kot polovico medu v ZDA pridelajo v Kaliforniji, na Floridi, v Severni Dakoti, Južni Dakoti in Minesoti. V zadnjih štirih letih se je zmanjšalo število čebeljih družin, nasprotno pa se je povečal donos medu na čebeljo družino. Manjše število čebeljih družin in hkrati večji donos kaže na strukturno ureditev, v kateri manjši čebelarji zaradi vse večjih stroškov opuščajo čebelarjenje. K upadu gojenja čebel so prispevale tudi »afriške« (afrikanizirane) čebele na jugu ZDA. Cene medu so bile leta 1992 glede na leto 1991 nekoliko višje.

Zaradi poplav v srednje-zahodnem delu ZDA pa se je leta 1993 za 10 odstotkov zmanjšala pridelava medu.

ZDA so leta 1992 izvozile 4729 ton medu. Prodale so ga v Jemen, Savdsko Arabijo, na Japonsko, Kitajsko in v Kanado. Zelo konkurenčen je cenejši kitajski med, podobno pa velja tudi za med iz Nemčije in Avstralije, saj si čebelarji omenjenih držav zelo prizadevajo za razvoj trženja. Med iz ZDA je kakovosten, poraba medu se povečuje in zato ima ameriški med na svetovnem trgu dobre možnosti.

Zaradi povečanega uvoza iz Kitajske in Argentine so leta 1992 v ZDA uvozili 5 1995 ton medu oziroma za 24 odstotkov več kot leto prej. Zaradi manjšega pridelka medu in večjega domačega povpraševanja se je uvoz medu še povečal. Predsednik Clinton je sprejel olajšave za uvoz iz nekdanjih socialističnih držav, to pa je po mnenju številnih povzročilo precej škode, saj nizke cene uvoženega medu uničujejo tamkajšnjo pridelavo.

Lani so zmanjšali sredstva, namenjena za posojila pridelovalcem. Zdaj ne smejo prodajati medu, dokler ne odplačajo posojila. Dobijo jih lahko od 1. aprila do 31. marca prihodnje leto, odplačati pa ga morajo po devetih mesecih ali kadar koli pred iztekom roka. Če med prodajo, morajo odplačati dolg. Če upniki dolga ne morejo plačati ali pa medu nočejo prodati po ceni, ki bi sicer poravnala dolg, država med zapleni, ne glede na cene na tržišču. Kakor koli že, zaplembo medu so letos odpravili. Ministrstvo za kmetijstvo lahko zmanjša vsoto posojila in s tem upniku olajša odplačilo. Vrednost odplačila se spreminja hkrati s spreminjajočimi se razmerami na tržišču.

ARGENTINA

V Argentini je bila pridelava medu zaradi odličnega podnebja leta 1992 večja, kot so pričakovali, in je dosegla 61000 ton, lani pa se je zmanjšala za 21 odstotkov. Vzrok za to so bile dolgotrajne poplave na najbolj medovitem območju, tj. v provinci Buenos Aires, trajale pa so od maja do junija.

Naravna pestrost rož in ugodne vremenske razmere omogočajo, da je čebelarjenje razvito v vseh argentinskih pokrajinah, izjema je le sušno območje na jugu države. V provinci Buénos Aires pridelajo 60 odstotkov vsega argentinskega medu, preostalega pa v provincah Entre Rios (11 odstotkov), Cordoba (9 odstotkov), Santa Fee (8 odstotkov) in La Pampa (5 odstotkov). Med iz Buenos Airesa in Santa Feja povečini izvažajo, med iz drugih provinc pa je namenjen domačim kupcem in domači industriji, npr. pekarnam, tovarnam zdravil, kozmetike in sveč.

Izvoz je bil leta 1992 od 17–21 odstotkov večji kot leto prej. Največji odjemalci argentinskega medu so Nemci, saj uvozijo kar 38 odstotkov celotnega argentinskega izvoza. Druga pomembna tržišča so: ZDA (25 odstotkov), Španija (21 odstotkov) in Italija (11 odstotkov).

KANADA

Proizvodnja medu v tej državi je bila leta 1993 za 5 odstotkov večja kot leto prej in

je znašala 31000 ton. Donos medu je bil večji zaradi boljših vremenskih razmer. Na zahodnih območjih Kanade pridelajo 70 odstotkov celotne kanadske pridelave medu. Lani naj bi izvozili za 10 odstotkov manj kot leta 1992, saj so tedaj izvozili rekordnih 11094 ton. V ZDA izvozijo 70 odstotkov vsega kanadskega izvoza, 15 odstotkov medu pa izvozijo v Nemčijo. Kanada ne uvaža veliko medu, vendar so lani uvozili 800 ton oziroma za 25 odstotkov več kot leto prej. Največ medu uvozijo iz ZDA (60 odstotkov). Zaradi uvoza kitajskega in argentinskega medu so leta 1992 iz ZDA uvozili za 52 odstotkov manj medu. Večina medu iz ZDA je zelo dobre kakovosti, sicer pa uvožen med pogosto ne dosega visoke kakovostne stopnje. Uvoz je brez carinskih dajatev. Maja 1993 je kanadska vlada predlagala razveljavitev prepovedi uvoza čebel iz ZDA, veljavne od leta 1987. Lani so s Havajev že uvozili matice, vendar so jih prej temeljito pregledali. Nova zakonodaja pa predpisuje, da morajo majhne uvožene čebelje družine vsebovati dodane fluvalinatne paličice, ki so uspešno zdravilo proti varoi. Čebel pa naj ne bi uvažali iz držav, v katerih so tudi afrikanizirane čebele, ali iz držav, ki mejijo na takšno državo. Največje povpraševanje po uvoženih čebelah je maja in aprila.

UNIVERZALNA ČEBELJA POGAČA

Veliko so že pisali o čebeljih pogačah in prebrali smo že veliko receptov. Čebelarji potemtakem niso zadovoljni s pogačami, ki jih lahko dobijo v trgovinah. Primerni nista ne kakovost ne cena, ali pa jih ne dobimo takrat, ko jih najbolj potrebujemo.

Sicer pa v celinskem predelu na stojiščih ni mogoče primerno čebelariti brez pogač.

Vsaki družini prek leta dodamo 6 kg pogače:

15. marca – prvo pogačo,

1. aprila – drugo pogačo – za spodbujanje razvoja družine,

1. julija – tretjo pogačo,

8. julija – četrto pogačo – zaradi brezpašnega obdobja, da matica ne preneha zalegati, 15. septembra – peto pogačo,

1. oktobra – šesto pogačo, da se čebele pripravijo na zazimitev in da začnejo skrbeti za zimsko-spomladansko zalego.

Pogača, ki jo predlagam, je poceni, nekoliko dražja od kilograma sladkorja, pripravimo pa jo brez težav in hitro (v pol ure). Sladkorja ni treba mleti, ker se raztopi pri kuhanju. Poleg hranilno spodbujevalnega učinka deluje preventivno tudi proti nose-

mavosti, zato ne potrebujemo antibiotikov (fumagilin). Recept je za 12 kg pogače. Kdor ima na primer sto družin, začne delati pogače osem dni pred krmljenjem.

Štiriindvajset ur pred izdelavo pogače je treba storiti dvoje. Najprej naredimo liter sirotke. (Dva litra svežega mleka iz pvc vrečke zmešamo z eno veliko žlico kisle smetane – mleko se na toplem skisa v 24 urah. Naslednji dan posnamemo smetano, odcedimo sir in dobimo en liter sirotke.) Očistimo pet srednje velikih glav česna in jih v pvc vrečki damo v zamrzovalnik. Naslednji dan odmrznjeni česen zmeljemo in zmešamo z desetimi svežimi (najbolje en dan starimi) rumenjaki. Česen zamrzujemo zato, da omilimo njegov vonj in da ga zmehčamo.

PRIPRAVA POGAČE

Pol kilograma svežega kvasa raztopimo v enem litru sirotke. Zmes nato kuhamo, da zavre in se nekoliko dvigne (s tem postopkom uničimo kvasovke, da se pogača ne skisa). Nato začnemo vanjo počasi vmešavati sladkor, **dokler ga ne vmešamo 10 kg**. Zmes je treba ves čas mešati z leseno kuhalnico, dokler ne zavre. Pustimo vreti pet minut, da se sladkor bolje raztopi. Potem damo lonec v posodo mrzle vode, zmes hitro ohladimo in pri tem nenehno mešamo. Ko zmes ohladimo na

37 °C, dodamo rumenjake in česen, pri tem pa stalno mešamo, bodisi s kuhalnico bodisi z roko. Toliko toplo pogačo damo čebelam ali pa jo shranimo v polivinilaste vrečke po en kilogram, vrečke pa zalepimo s salotejpom. Najbolje je, da pogačo hranimo v zamrzovalniku, lahko tudi na hladnem v hiši.

KOMENTAR

V pogačo ni treba vmešati zmletega cvetnega prahu, saj ga je v obdobju, ko čebelam dodajamo pogačo, v naravi veliko.

Če so čebele bolele za poapnelo zalego, v pogačo lahko vmešamo po pet gramov nistatina (ena mala žlička) na kilogram pogače. Ker učinek nistatina ni zanesljiv, je v boju proti poapneli zalegi bolje uporabiti radikalnejše ukrepe.

Omenjena pogača je pa dobra za preprečenje nose mavosti.

Hkrati s krmljenjem spodbujamo matico k zaleganju tudi z dodajanjem B vitamina v kvasu, tudi z esencialnimi aminokislinami, predvsem z lecitinom jajčnega rumenjaka. Opomba: Na 10 kg sladkorja lahko primešamo samo en liter tekočine (sirotke), kajti kvas in sladkor med kuhanjem oddajata tekočino. Če bi v začetku dodali več kot liter tekočine, bi bila pogača preredka.

Hrvatska pčela, avgust 1994,
prevod: F. Jamnik



smrtnice

BLAŽ ZUPANC



Konec septembra smo se na besniškem pokopališču poslovili od našega dolgoletnega člana Blaža Zupanca.

Rodil se je leta 1914, to je ob začetku prve svetovne vojne. Iz rojstne vasi se je nato preselil v Spodnjo Besnico in tam za svojo družino zgradil zelo lep dom, ob njem pa tudi ličen čebelnjak. V njem je preživel svoj prosti čas, saj je čebelaril za razvedrilo.

Svoje čebele je prevažal tudi na jelovška, prekmurska in liška pasišča.

Zadnjih deset let je imel velike težave z zdravjem, zato je čebele največkrat prepuščal sinu.

Blaž ni bil samo dober praktik v čebelarstvu, bil je tudi dolgoletni predsednik družine. Zato ga je čebelarstva organizacija odlikovala z odličjema Anton Janša III. in II. stopnje. Člani čebelarstva družine Besnica bomo pokojnega Blaža ohranili v najlepšem spominu.

Čebelarstva družina
Besnica

FRANC SLOVENEČ



Letos spomladi, ko so se na drevju že kazali prvi cvetovi in so čebele začenjale svoj burni razvoj, smo se na pokopališču Velike Malence poslovili od našega najstarejšega, skoraj 82 let starega člana Franca Slovenca.

Čebelariti je začel pred 42 leti. Ves ta čas je bil dejaven tudi v čebelarski organizaciji. Bil je ustanovni član ČD Krško polje. Bil je blagajnik, tajnik in predsednik ČD Krška vas in tajnik Čebelarske občinske zveze Brežice.

Za svoje delo je prejel odličje Anton Janša II. stopnje. Svoje čebelarsko znanje je nesebično razdal drugim. Prizadenelega čebelarja bomo ohranili v prijaznem spominu.

**Čebelarska družina
Krška vas**

IVAN HERZOG



Novembra lani smo se na domačem pokopališču v Črni na Koroškem s prapori društev Občinske zveze čebelarjev na Ravnah in z društvenim praporom poslovili od našega člana Ivana Herzoga.

Čebelariti je začel leta 1978 in tedaj se je včlanil tudi v naše društvo. Kot pri vsem svojem delu je bil tudi pri čebelah vesten in natančen, o tem pa pričajo natančni zapiski po vsakem pregledu čebel. Čebelaril je z osmimi do desetimi AŽ panji. Posebno skrb je namenjal zdravju svojih čebel in tudi čebel drugih čebelarjev. Zelo dejaven je bil pri graditvi našega čebelarskega doma. Skrb za čebele je po smrti prevzel sin.

Kot zglednega čebelarja in člana društva ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

**Čebelarsko društvo
Črna na Koroškem**

ZDENKO MARINČEK



Bežigrjski čebelarji smo se na oktobrskem sestanku poklonili spominu na umrlega člana našega društva gospoda Zdenka Marinčka. Po poklicu diplomirani inženir strojništva, sicer pa znan konstruktor, inovator in izumitelj, je kot velik ljubitelj narave del svojih zrelih let namenil tudi čebelam. S svojim pronicljivim duhom, veliko razgledanostjo in kleno besedo je vedno pripomogel, da so bili naši sestanki živahni, delavni in koristni tako za udeležence kot za društvo. Po zadnjem pregledu svojih čebel je v začetku letošnjega julija, star 77 let, nenadoma omahnil v smrt. Pogrešali ga bomo!

Bežigrjski čebelarji

ADOLF TERAŽ



O človeku, ki je v svojem življenju veliko delal, bi morali veliko pisati. Toda taki ljudje so ponavadi skromni, saj je to njihova odlika. Adolf se je odlikoval po svojem socialnem čutu in občutku za pravičnost. Sevniški čebelarji smo se od 60-letnega Adolfa poslovili sredi avgusta letos na domačem pokopališču.

Osnovno šolo je obiskoval na Blanci, pozneje pa se je izučil za kovinostrugarja. Nekaj let je delal v Nemčiji in se pred sedmimi leti invalidsko upokojil.

Adolf je bil dober in skrben mož in gospodar. Njegovo življenjsko načelo ni bilo kopičiti bogastvo zase, temveč pomagati drugim. V sevniško čebelarsko društvo se je včlanil leta 1976. Zaradi njegove delovne vneme in doslednosti so mu čebelarji kmalu zaupali različne funkcije.

Leta 1983 je bil ustanovitelj sveta posavskih čebelarjev, od leta 1982 do 1986 pa je bil predsednik društva. Od leta 1986 do smrti je bil zanesljiv gospodar društva.

Za svoje aktivno delo v društvu je prejel odličje Anton Janša III. stopnje. Bil je tudi

sadjar in vrtnar, s svojim delom in tudi sicer pa se je zavzemal za ohranitev narave. Čebelice bo za zimo nakrmila žena Slavka, spomladi pa bo treba za krilate farmacevtke poiskati novega dobrega gospodarja.

Na njegovi zadnji poti smo se številni posavski čebelarji s praporji tiho poslovili od dragega Dolfija in mu zaželeli miren počitek.

**Tajnik ČD Sevnica
Viktor Kladnik**

IVAN MAROH

Po kratkotrajni hudi bolezni se je v 67. letu za vedno ustavilo srce dolgoletnega člana čebelarske organizacije Ivana MAROHA.



Ivo se je rodil l. 1928 v Turnišču pri Ptujju. Mladost je s številno družino preživel v Halozah. Kot toliko mladih je tudi njega želja po boljšem življenju popeljala med delavce. Takoj po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil kot delavec na državnem posestvu Podlehnik, in sicer v državnem čebelarskem obratu. Po razpustitvi čebelarskega obrata se je zaposlil kot čebelar pri novo ustanovljenem podjetju Agromel. Toda tudi podjetje Agromel je po nekaj letih poslovanja propadlo, zato je začel čebelariti na svoje. S prizadevnim delom in z že pridobljenimi čebelarskimi izkušnjami je njegovo čebelarstvo uspešno napredovalo.

Z novim podjetjem MEDEX je najprej sodeloval kot kooperant, pozneje pa vse do upokojitve kot delavec na domu. Bil je eden od velikih slovenskih čebelarjev, saj

je čebelaril z več kot 300 čebeljimi družinami.

Poleg obilice dela s čebelami je pokojni Ivo vedno našel čas za delo v čebelarski organizaciji. Njen član je bil več kot 40 let. Po večletnem članstvu v Čebelarskem društvu Ptuj je bil leta 1967 med ustanovnimi člani čebelarskega društva Turnišče, njegov aktivni član pa je ostal vse do prerane smrti. Z njegovim delom so povezane številne društvene aktivnosti, od strokovnih predavanj in posvetov do izletov in družabnih srečanj.

Velikodušno je pomagal prizadetim čebelarjem s čebeljimi družinami in drugimi potrebščinami. Nesebično je sodeloval tudi, ko smo slovenski čebelarji zbirali pomoč za hrvaške čebelarje, katerih čebelarstva so bila uničena v vojni.

Prizadevno je opravljal vse dolžnosti v upravnih organih društva in v Čebelarski zvezi občine Ptuj.

Neposredno pred smrtjo je bil član odbora društvene kontrole Čebelarskega društva Turnišče, na ta položaj pa je bil izvoljen na občnem zboru 8. januarja letos.

Za predano delo v čebelarski organizaciji je prejel več priznanj in odličij Anton Janša III. in II. stopnje. Kot priznan pridelovalec matičnega mlečka in drugih čebeljih pridelkov ter za vse preostale dejavnosti je leta 1988 prejel tudi spominsko plaketo. Ob praznovanju 90-letnice ustanovitve slovenske čebelarske organizacije mu jo je podelila Zveza čebelarskih društev Slovenije.

Čebelarji ČD Turnišče pri Ptujju ga pogrešamo, zato se ga bomo še dolgo spominjali. Njegovo ime in delo bo ostalo zapisano v analih društva.

Od Ivana Maroha smo se s čebelarskim praporjem poslovili na pokopališču Videm pri Ptujju.

**Čebelarsko društvo
Turnišče pri Ptujju**



LETNA ČLANARINA ZČDS ZA LETO 1995 ZNAŠA 2.550 SIT

Članarino ZČDS plačajte skupaj z društveno članarino blagajniku vašega društva.
Pri plačilu članarine boste brezplačno prejeli 12-stranski barvni koledar.

O ZBIRANJU ČLANARINE ZA LETO 1995

Izvršni odbor Zveze čebelarских društev Slovenije je na svoji seji, 8. oktobra letos, določil članarino za leto 1995. Ta znaša 2.550 SIT. **Nespremenjena tolarška članarina naj bi veljala od novembra 1994 do februarja 1995. Članarina za leto 1995 je nekoliko višja, ker bo, po sklepu IO ZČDS, Slovenski čebelar izhajal v barvah v nekoliko večjem obsegu.**

Vodstva čebelarских organizacij prosimo, da čimprej (najkasneje pa do 15. februarja) zberejo članarino za leto 1995 in jo nakažejo na račun ZČDS, št. 50101-678-48636 ali jo prinesejo na Cankarjevo 3 v Ljubljano, vsak delavnik, razen sobote, od 7. do 14.30.

Blagajnikom čebelarских organizacij bomo poslali 12-stranske stenske koledarje z barvnimi slikami in prostorom za zapiske. Koledarje naj brezplačno razdelijo vsem **plačnikom članarine ZČDS za leto 1995!** Poleg te ugodnosti imajo člani pravico do enega brezplačnega oglasa ali reklame v Slovenskem čebelarju v tekočem letu, kupijo lahko znatno cenejšo embalažo za polnjenje medu, potrudili se bomo tudi, da bodo lahko tudi drugo leto kupili znatno cenejši sladkor za krmljenje čebel. **Kdor bo izrabil vse ponujene ugodnosti, bo gotovo večkratno povrnil stroške za plačano članarino.**

Teh ugodnosti pa bodo deležni le tisti člani, ki bodo plačali tudi članarino ZČDS.

Vodstva čebelarских organizacij prosimo, da čimprej organizirajo občne zборе in zberejo članarino.

Vsem blagajnikom, tajnikom in poverjenikom se v imenu organov ZČDS že vnaprej zahvalujemo za požrtvovalno delo in ves trud pri zbiranju članarine in podatkov.

ZČDS

Koristno pri čebelarjenju

Zanesljivi napotki iz prave roke

SETVENI KOLEDAR

Marije in Matthiasa Thun tudi za leto 1995 že v prodaji v vseh knjigarnah

Društvo »Ajda«

OBVESTILO ČEBELARSKIM DRUŠTVOM

Od 16. do 18. decembra 1994 bo gostoval v Sloveniji, na povabilo društva AJDA, priznan strokovnjak s področja čebelarjenja po meri čebele g. Matthias Thun. Društva, ki želijo organizirati predavanje v tem času naj to svojo željo sporočijo pisno na naslov Društvo AJDA, 61354 Horjul ali na telefon (0609) 617-148.

Društvo Ajda

XXXIV. MEDNARODNI ČEBELARSKI KONGRES BO OD 15. DO 19. AVGUSTA 1995 V LOZANI

APIMONDIA

International Federation of Beekeepers' Associations

XXXIVth International Apicultural Congress

15th - 19th August, 1995 Palais de Beaulieu, Lausanne - Switzerland

First circular



Štiriintrideseti mednarodni čebelarški kongres in čebelarško razstavo bosta od 15. do 19. avgusta v Lozani v Švici organizirali Apimondija in Čebelarška zveza Švice z g. Jeanom Paulom Cochardom na čelu.

Kongres bo v palači Beaulieu v Lozani. Osrednje teme kongresa bodo:

ekonomika čebelarjenja – čebelarstvo pred gospodarskimi in ekološkimi izzivi;

biologija čebele – čebela in njeno okolje;

bolezni čebel – čebelje bolezni, odkrivanje in zdravljenje;

medovite rastline in oprашevanje – čebele oprășevalke kulturnih in divjih rastlin;

tehnologija čebelarjenja in oprema – razvoj opreme za poklicne in ljubiteljske čebelarje;

apiterapija – kakovost in učinki čebeljih pridelkov;

čebelarjenje v razvijajočih se deželah – Čebelarstvo in mednarodno sodelovanje.

Vse referate oziroma povzetke referatov in posterjev morajo avtorji poslati najpozneje do 15. januarja 1995 na naslov: Apimondija, Generalsekretariat, Corso Vittorio Emanuele 101 I-00186 ROMA, ITALIA.

Uradni jeziki kongresa bodo: francoski, nemški, italijanski, angleški, če bo dovolj prijav pa tudi španski, ruski in japonski.

Stroški za udeležbo – kotizacija: Za 5 dni 330 švicarskih frankov, 3 dni s strokovno ekskurzijo 220 švicarskih frankov, spremljevalci 270 oziroma 180 švicarskih frankov.

Razstavni prostor: Cena za 9 m² razstavnega prostora z mizo je 1575 švicarskih frankov, vsak m² brez mize pa je 100 švicarskih frankov.

Vse obrazce za prijavo zahtevajte pisno na generalnem sekretariatu Apimondie v Rimu oziroma organizatorju: **Apimondia Kongres 1995, Dentenbergstrase 50, CH-3076 WORB, Švica, tel. in fax 041 31 839 56 15, g. Milan Lusser.**

Uredništvo

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

Franc Krže, Idrijska 3, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317.

IZVRŠNI ODBOR ZČDS JE NA 10. REDNI SEJI OBRAVNAVAL POROČILO O OSKRBI ČEBELARJEV Z DENATURIRANIM SLADKORJEM

MILAN RUNTAS

Izvršni odbor Zveze je na zadnji seji, dne 8. oktobra letos med drugim obravnaval tudi poročilo o oskrbi čebelarjev s cenejšim, denaturiranim sladkorjem (po 70 SIT/kg) iz blagovnih rezerv. Po podatkih Zadrुžne kmetijske družbe, ki je opravila plačilo in razvozila sladkor, so čebelarji kupili 1.006.950 kg sladkorja od 1.200 ton, kolikor ga je bilo na voljo. V kratkem časovnem obdobju, od 5. septembra pa do konca veljavnosti odredbe 4. oktobra, in ob domnevi, da so mnogi čebelarji sladkor kupili že prej, je bil odziv sorazmerno dober. Le 19 čebelarskih društev ponujene ugodnosti ni izkoristilo. 5897 organiziranih članov, ki čebelarijo s približno 116.231 čebeljimi družinami je kupilo okoli 886.000 kg sladkorja, 1.663 nečlanov, ki imajo približno 21.630 čebeljih družin pa nekaj manj kot 121.000 kg. Po izčrpni razpravi in pojasnilih vodstva ZČDS ter telefonskih in pisnih odmevih čebelarskih društev in posameznikov na razdeljevanje sladkorja, je izvršni odbor soglasno sklenil, da Zveza ne toži Ministrstva za ekonomske odnose in razvoj zaradi zavlačevanja začetka oskrbe, da se pisno zahvali vladi, Ministrstvu za kmetijstvo, Blagovnim rezervam Slovenije in vsem drugim, ki so sodelovali pri akciji, še posebej pa so se zahvalili predsedniku in tajniku Zveze za vložene napore pri realizaciji oskrbe s sladkorjem. Zahtevo za ponovitev akcije v letu 1995 pa mora vodstvo Zveze že letos vložiti pri pristojnem ministrstvu.

V časopisno polemiko in tendenciozne navedbe v Slovcu, ki jih je novinar objavil na zahtevo ČD Domžale se Zveza ne bo vpletala. Podrobna pojasnila o vseh zapletih so bila objavljena v 9. in 10. številki Slovenskega čebelarja, zato so se vsi prisotni strinjali, da vsaka nadaljna polemika

glede oskrbe s sladkorjem, čebelarstvu ne koristi, Čebelarski zvezi Ravne na Koroškem, ČD Kamnica Bresternica in vsem drugim, ki ste nas pisno ali telefonsko podprli v naporih za oskrbo s sladkorjem pa se zahvaljujemo.

Zveza vzdržuje redne stike z nemškimi, avstrijskimi, slovaškimi, hrvaškimi in italijanskimi čebelarji. O stikih z njimi, v letošnjem letu, so poročali predsednik in urednik, članki o teh srečanjih pa so objavljeni v SČ. V začetku leta so nas obiskale razne delegacije bosansko-hercegovskih čebelarjev s prošnjami za pomoč njihovem čebelarstvu. Izvršni odbor je zadalžil dr. Janeza Poklukarja, da zbere sodelavce in pripravi celovit prikaz slovenskega čebelarstva na prihodnjem kongresu Apimondie, ki bo od 15. do 19. avgusta 1995 v Švici.

Sklenili so tudi, da se bo Zveza vključila tudi v mednarodno organizacijo podonavskih in slovanskih držav – Apislavijo, letošnjega kongresa pa se zaradi časovne stiske ne udeleži noben delegat slovenske čebelarske organizacije.

Za strokovno posvetovanje in razstavo v Polju, ki naj bi bila 11. 2. 1995 je izvršni odbor zadalžil g. Skoka in g. Šivca, da se dogovorita z tujim čebelarskim strokovnjakom za sodelovanje s področja pridelave, predelave, shranjevanja in embalaranja medu ter z znanim tujim izdelovalcem čebelarske opreme.

Na predlog ČD Kranjska gora bo v zadnji številki SČ ovojnica potiskana z barvnimi nalepkami, s katerimi bodo čebelarji prelepili kozarce z medom in s tem jamčili originalno polnjenje medu.

Izvršni odbor je obravnaval in rešil še več drugih zadev iz svoje redne dejavnosti.

RAZPIS ZA NATEČAJ ZA NAJLEPŠI SLOVENSKI ČEBELNJAK

Izvršni odbor ZČDS razpisuje natečaj za najlepši slovenski čebelnjak. Vse čebelarje, ki želijo sodelovati na natečaju prosimo, da nam pošljejo diapozitiv ali barvno sliko čebelnjaka. Čebelnjake bo po posebnih kriterijih ocenila komisija za tehnologijo, prve tri najlepše pa bomo objavili na naslovnih straneh Čebelarja ali v koledarju. Čebelnjaki so lahko tudi starejši. Slike pošljite do 1. 1. 1995 na naslov Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana s pripisom »Za natečaj«.

Uredništvo

ODPRAVLJEN PRELEVMAN NA UVOŽEN MED

Z odredbo o spremembi in dopolnitvi odredbe o določitvi kmetijskih in živilskih proizvodov RS, za katere se ob uvozu plačuje posebna dajatev (Uradni list RS, št. 68/94), je od 28. oktobra 1994 odpravljen

prelevman v višini 70–98 SIT za kg uvoženega medu. Le-ta je veljal od 6. februarja 1994.

Uvedena pa je carinska dajatev, ki je za dve tretjini nižja od prelevmana.

ZČDS

LETOS MINEVA 120 LET OD SMRTI ANTONA ŽNIDERŠIČA



V daljnem letu 1874 se je v Ilirski Bistrici rodil čebelar in posestnik ANTON ŽNIDERŠIČ. Letos torej mineva 120 let od tega dogodka. Že kot mladenič se je Anton navdušil za čebelarjenje. Tedaj so čebelarili še v KRANJČIH in KOŠIH, Žnideršič pa je ob delu s čebelami razmišljal o izboljšavi čebelarjenja. Tako je skonstruiral čebelji panj s premičnim satjem. Ta panj je v notranjosti ločil na dva dela z rešetko, ki jo je poimenoval MATIČNA REŠETKA. Spod-

nji del je imenoval »VALIŠČE«, gornjega pa MEDIŠČE. V spodnjem delu panja je bila MATICA s svojo ZALEGO in ČEBELAMI, ki so skrbele tudi za mlade čebele. V zgornjem delu panja – medišču – so čebele odlagale sladko medičino v satje. Ta panjski sistem je kmalu postal zelo priljubljen, saj je bilo delo s čebelami veliko lažje. Ko so čebele vse sate napolnile z MEDOM, jih je čebelar iztočil in vrnil v MEDIŠČE. Njegov način čebelarjenja je kaj hitro prodril med takratne čebelarje, povečini napredne kmete in druge. Poleg čebeljega panja, za katerega se je oprijelo ime ŽNIDERŠIČ (AŽ), je izdelal še 7-satni panjiček in vanj pobiral čebele pri ROJENJU. Ta panjiček je primeren za vzrejanje novih čebeljih družin. Žnideršič je svoje družine tudi prodajal.

ŽNIDERŠIČ je napisal tudi knjigo NAŠ PANJ (leta 1925). V njej je opisal uspešno čebelarjenje.

Zaradi zasluga na področju čebelarstva so mu v PARKU VELIKIH MOŽ v Ilirski Bistrici leta 1974 odkrili spomenik.

Čebelarsko društvo Ilirska Bistrica pa letos praznuje 47 uspešnih let svojega obstoja. Bistriški čebelarji so svoje društvo ustanovili leta 1947. Danes še uspešno deluje in je včlanjeno tudi v Zvezo čebelarjev Slovenije.

Ivan Tomšič

VABILO

Vabimo vse člane Čebelarskega društva Moste-Polje na redni letni občni zbor, ki bo v nedeljo, 11. decembra 1994 ob 9. uri v prostorih OŠ Polje.

IUČD
Moste-Polje

SEZNAM PREDAVATELJEV ZA SEZONO 1993/94

- Jože BABNIK, Velika čolnarska 3, Ljubljana, tel.: (061) 222-955
teme: Biologija, povezana s tehnologijo čebelarjenja
- Marko DEBEVEC: Čuža 7, Vrhnika, tel.: (061) 751-282
teme: tehnologija čebelarjenja in vzreje matic, preventivno zdravstveno varstvo čebel,
- gozdno medenje in prevozi na paše, tehnologija predelave voska
- Janez FIRM, Podšentjur 10, Litija, tel.: (061) 882-096
teme: splošno o čebelarstvu, izbira stojišč, pridelava kakovostnih čeb. pridelkov,
- trženje čeb. pridelkov in tehnologija čebelarjenja v nakladnem panju
- Janez MIHELIČ, Prelog 114, Domžale, tel.: (061) 210-992, 722-890
teme: tehnologija čebelarjenja in vzreje matic, biologija čebel, čebelje bolezni
- Franc KOLENC, Hohknavtova 8, Celje, tel.: (063) 34-083
teme: priprava čebel za zgodnje paše, za posebne vremenske pogoje
- in medovito rastlinje ter biologija čebel
- Janez POKLUKAR, Senično 27, Tržič, tel.: (064) 57-957 doma, 125-111 v službi
teme: Čebele in gozdno medenje
- Anton ROZMAN, Podvin 102, Žalec, tel.: (063) 713-305
teme: biologija čebel, tehnologija čebelarjenja in zreje matic, čebelje paše
- in preventivno zdravstveno varstvo čebel
- Jurij SENEGAČNIK, Ažbetova 8, Ljubljana, tel.: (061) 213-025
teme: čebelje bolezni in zatiranje čebeljih bolezni s kemoterapevtiki
- Aleš GREGORC: Veterinarska fakulteta Ljubljana, tel.: (061) 12-58-292 ali 12-59-086.
- dr. Jože RIHAR, Rožna dolina, Cesta XIX/2, 61000 Ljubljana (061) 263-715, Pota k zmanjšanju
- rojivosti naših čebel, poapnela zalega in varoza
- dr. Jože ŠNAJDER, Rateče 123, 64220 Škofja Loka, (064) 631-027 zvečer, Preventivno
- ukrepanje proti hudi gnilobi
- Franci MAROLT, Pod vrtačo 20, 68290 Sevnica, Oskrba čebeljih družin, Izdelava spominkov
- »Voščene piramide«, ki so zanimiva tržna novost.

SEZNAM PREDAVATELJEV – VETERINARJEV ZA SEZONO 93/94

- Vida LEŠNIK, Veterinarski zavod Maribor, tel.: (062) 25-821
- Mira JENKO-ROGELJ, Veterinarski zavod Ljubljana, tel.: (061) 218-789 ali Zalog 6, Cerklje, tel.: (064) 421-693
- Janez JELENC, Živinorejsko veterinarski zavod Gorenjske, tel.: (064) 212-781
- Janez HORVAT, Veterinarska postaja Šentjur, tel.: (063) 741-041, 741-644
- Štefan KOVAČ, Veterinarska postaja Lendava, tel.: (069) 75-088
- Olga JURKOŠEK, Veterinarska postaja Sevnica, tel. (0608) 81-850
- Barbara STRMOLE, Veterinarski zavod Primorske, tel.: (066) 31-044, 31-457

PREDAVANJE V MARIBORU

Čebelarje obveščamo, da bo predavanje mag. – Malči Božnarjeve, dipl. inž. živilske tehnologije, o kvalitetni pridelavi medu in higieni v soboto, 10. decembra ob 9. uri v dvorani Srednje kmetijske šole v Mariboru, Vrbanska c. 30.

**Predsednik
MZČD Maribor
Darko Korošec**

MALI OGLASI

- PRODAM** vozen TAM 5000 brez nadgradnje. Cena 40.000,00 SIT. Informacije (061) 15 90 894 Boris.
- PRODAM** avto prikolico za prevoz 10 AŽ panjev. Informacije (069) 81 941 popoldan.
- PRODAM** viačilec TAM 170 KM s polpriklopnikom d = 9 m. Cena 4.000 DEM, informacije 064 623 365.
- ODKUPUJEM** večje količine medu – predvsem akacijo in cvetličnega, informacije 063 814 639 Berk.



APIS M & D.D.O.O.

MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7

61360 VRHNIKA

telefon: (061) 751-282

Odprto: od 9.-12. in 16.-18. ure



**PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠCIN IN TAKOJSNJA MENJAVA VOŠCIN ZA SATNICE**

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti:

- urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
- satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
- vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126 °C
- priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami
- iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
- cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne
- občasno odkupimo pretopljen vosek
- nudimo satnike vrtane 6x, limane, zbite
- po ugodni ceni vam nudimo kvalitetno žico
- izdelujemo beljakovinske povnovredne pogače za krmiljenje čebel, po želji z dodatkom zdravil
- cena predelave voska v predsezoni (do 1. 3. 1995) je od 160 do 190 SIT.

ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9.-12. in od 16.-18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9.-12. URE.

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D.D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo čebelje družine na petih in sedmih satih.

CENE MEDU

Cene medu v trgovinah na drobno so za sortne medove od 548 do 645 SIT, mešani pa po 435.00 SIT. Na trgu pa od 400 do 600 SIT za kilogram.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126 13 35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: inž. Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, prof. Pavle Zaletel, dr. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, dr. Janez Poklukar, dr. vet. Mira Jenko, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša za leto 1994 2.500,00 SIT. Posamezna številka pa stane 250,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 2.150,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 25.000,00 SIT, v sredini 15.000,00 SIT, pol strani 7.000,00 SIT, četrt strani 4.000 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarkega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) šteje mesečnik Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja, iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Tisk: KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

KOVINSKA GALANTERIJA RAKOVEC

GUNCELJSKA CESTA 28/a
61000 LJUBLJANA
Tel.: (061) 51-076



NA ZALOGI IMAMO:

TOČILA ZA MED – AŽ + LR 3S Al.,

DB + LR 3S Al., AŽ + LR 4S Al., DB + LR 4S Al.

KOŠI ZA TOČILA – AŽ + LR, DB + LR

Odočne štule, gonila, stojala za odkrivanje satja, univerzalni kadilnik, zapahi krajši in daljši 2/2, LR sponke, zapah levi in desni, nosilec matične rešetke, sito dvojno in enojno, razstojšča AŽ za 7, 9, 10, 11, 12 satov, matične klešče, lovilec rojev AŽ- LR, ameriška razstojšča, univerzalne klešče za satnike, matične rešetke »Haneman«, žica za žičenje satnikov.

PRIPOROČAMO VAM NAKUP NAŠIH IZDELKOV PO KONKURENČNIH CENAH!

KJE LAHKO KUPITE STEKLENO EMBALAŽO IN NALEPKE ZA MED

Nobena trgovska organizacija v Sloveniji ne odkupuje cvetličnih medov, zato ga boste morali sami ponuditi odjemalcem. Da bi vam olajšali nakup steklene embalaže, smo se dogovorili s čebelarji z različnih območij, da bodo prodajali kozarce za med:

- za severovzhodno Slovenijo: Medobčinska zveza čebelarskih družin Murska Sobota, vsak torek od 15. do 17. ure, dogovorite se z g. Antonom Štefkom, tel. (069) 48-265;
- za Koroško: vsak delavnik, dogovorite se z g. Alojzom Porijem, tel. (0602) 22-654, Ravne na Koroškem;
- za Primorsko in Notranjsko: vsak torek med 15. in 19. uro, pokličite g. Dušana Tomažiča, tel. (065) 65-254, Vrhpolje/Vipava;
- za osrednjo Slovenijo: vsak torek med 10. in 18. uro, pokličite g. Davida Ferleta, tel. (061) 487-876, Dobrunje;
- za Dolenjsko: vsak torek in petek ves dan, pokličite g. Poldeta Kolenca, tel. (068) 28-181, Novo mesto;
- za Gorenjsko: vsak dan razen nedelje od 15. ure dalje pokličite g. Braneta Kozinca, tel. (064) 733-203, Lesce.
- za Štajersko: vsak dan zjutraj ali zvečer, pokličite g. Petra Močnika, tel. (063) 742-434, Šibenik/Šentjur

Na zalogi imajo kilogramske kozarce z navojem in PVC ali kovinske pokrove. Cene pa so od 35,00 do 40,00 tolarjev za komplet, odvisno za kakšno embalažo se boste odločili in kje jo boste kupili. Embalaže ne pošljemo po pošti!

Zveza ima na zalogi tudi navadne in samolepne etikete za kozarce z medom. Naročite jih po telefonu (061) 210-992, pošljemo jih tudi po povzetju.

Cena nalepke je:

navadne		samolepne	
člani	nečlani	člani	nečlani
3,00 SIT	4,00 SIT	8,00 SIT	9,50 SIT